

KERAN TAIDEOHJELMA

NYKYTAIDE VIIHTYISÄN KAUPUNKIKESKUKSEN
RAKENTAJANA

Tässä taideohjelmassa esitellään esimerkkiteoksia ympäri maailman. Taide-teos on integroitu katuun Lontoossa. Teoksesta enemmän sivulla 48.

Kera muodostaa nykyaikaisen kaupunginosan mallikappaleen – se mikä muualla on vasta suunnitteilla, toteutuu Kerassa.

Esimerkkiteokset ovat valittu Keran luonnetta ja historiaa silmällä pitäen. Esimerkiksi keramiikka aiheena voidaan nähdä laajasti.

Taide luo vahvan identiteetin omaavaa kaupunkitilaa, jonne halutaan muuttaa ja jonka asukkaat kokevat omakseen.

TAIDE KAUPUNKI- SUUNNITTELUSSA

Keran alueen esittely	6
Miksi taidetta Keraan?	8
Julkinen taide ja sen tuotantomallit Suomessa tänään	9
Mitä on julkinen taide?	10
Mitä on taidekoordinointi?	11
Taideohjelmaan liittyvät muut suunnitelmat	13
Espoon kaupungin julkisen taiteen periaatteet	13
Taideohjelma ja Keran alueen asemakaavat	15

TAITEEN PAINOPISTEET KERASSA

Julkisen taiteen Kera	17
Aarteita ja tarinoita – teema teosvalinnoissa	18
Neljä aluetta – taiteen tärkeysjärjestys	19
I Keran asema	21
Kerantunneli	22
Asemalaituri	24
Rantaradanbaana	27
Keransilta	29
2 Keran kävelykeskusta	31
Keramiikkakatu & Kukkavaasinkatu	32
Keramiikka-aukio	35
Savikukonaukio	37
Kukkavaasinpolku ja koulun ympäristö	39
Keskustojen välinen yhteys	41
Yhteys pohjoiseen	43

3 Keran vihreä sydän	45
Puistoakseli	46
Kolme alikulkua	50
4 Saapuminen Keraan	53
Luode	54
Autolla muualta	57
Väliaikainen taide	59
Esimerkkejä mahdollisuuksista Kerassa	60

JULKINEN TAIDE JA RAHA

Teoksen hinnan muodostuminen 67

- Mitä julkinen taide maksaa? 68
- Mitä integroitu taide maksaa? 69

Julkisen taiteen rahoitusmallit 71

- Miten julkinen taide rahoitetaan Suomessa? 72
- Miten julkinen taide rahoitetaan Espoossa ja Kerassa? 73

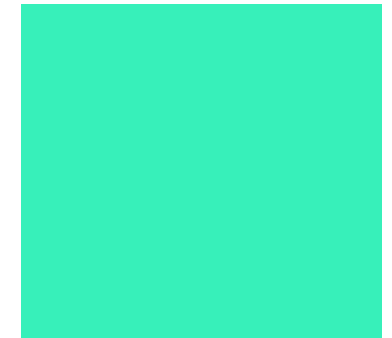
TAIDETTA KAUPUNKIIN – YHDESSÄ

Taidehankkeen sujuva toteutus 77

- Taidehankkeen kulku 78
- Taidehankkeen tekijät 79
 - Julkisen taiteen työryhmä 79
 - EMMA. 79
 - Taidekoordinaattori 79
 - Taiteilijat 80
 - Nykyiset maanomistajat, rakennusliikkeet 80
 - Suunnittelijat 80
 - Kaupunkilaiset 80
- Taideteoksen elinkaari ja huolto 81

Osallistaminen ja viestintä 82

- Kaupunkilaisten rooli julkisessa taiteessa 83
- Muita osallistamisen mahdollisuuksia 84
- EMMA ja taiteesta viestiminen asiantuntijatyönä 84

Sanastoa 86

Kuvaluettelo . . 93

TAIDE KAUPUNKISUUNNITTELUSSA

KERAN ALUEEN ESITTELY

Tavoitteena on, että alueelle syntyy tulevina vuosina asuntoja vähintään 14 000 asukkaalle ja lisäksi 10 000 uutta työpaikkaa.

Kera on itäiseen Espooseen sijoittuva, noin 80 hehtaarin pinta-alaltaan Helsingin Kruununhakaa vastaava alue. Aluetta halkoo itä-länsisuunnassa Helsingistä Turun suuntaan johtava junarata, jolla Keran pysäkki sijoittuu Kauniaisten ja Kilon välille. Keran alueelle on pitkään sijoittunut teollisuutta, mutta nykyisellään monet teollisuusrakennuksista ovat tyhjillään tai vähenevällä käytöllä, samalla kun pääkaupunkiseudun asuntotarve kasvaa. Kaupunki ja alueen maanomistajat ovatkin viime vuosien aikana tehneet yhteistyötä alueen muuttamiseksi asumisen ja työpaikkojen alueeksi palveluineen. Suunnittelutyö on nyt edennyt asemakaavoitusvaiheeseen, jossa alueen rakennetta on suunniteltu yhä tarkemmin. Tämä taideohjelma on laadittu asemakaavatyön yhteydessä.

Asemakaavamuutoksen mahdollistama uusi rakentaminen tulee muuttamaan alueen täysin. Muutos mahdollistaa paitsi tuhansia uusia koteja ja työpaikkoja nykyisille ja tuleville espoolaisille, myös uudenlaisen kaupunkitilan luomista.

Kiertotalous, älykäs liikenne, kävelypainotteisuus ja muut tulevaisuuden kaupunkitilan trendit on ollut Keraa koskevissa suunnitelmissa mahdollista tuoda yhteen.

Luodessaan nahkansa tulevien parin vuosikymmenen aikana, Kera muodostaakin nykyaikaisen kaupunginosan mallikappaleen – se mikä muualla on vasta suunnitteilla, toteutuu Kerassa.

Keran alueen vanhat teollisuusrakennukset väistyvät uuden tieltä, ja alue vastaa pääkaupunkiseudun kasvavaan asunnontarpeeseen.

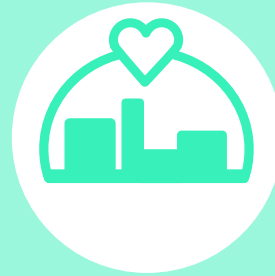
MIKSI TAIDETTA KERAAN?

Kaupunginosan identiteetti – kokemus siitä, millainen tämä kaupunginosa on – muodostuu paitsi alueen ilmeestä ja toiminnoista, myös ihmisten tarinoista ja kokemuksista – siitä, mitä täällä on tapahtunut.

Nopeasti rakentuvilla, uusilla kaupunginosilla nämä tarinat puuttuvat, ja alue voi tuntua kolkolta hyvästä suunnittelusta huolimatta. Identiteetiltään hauras alue on puolestaan haavoittuva ulkopuolelta asetettaville leimoille ja määritelmille. Siksi uudessa kaupunginosassa on erityisen tärkeä panostaa kaupunkitilojen tunnelmaan ja tarinoihin, joista tilojen merkitys muodostuu. Taide on näiden merkitysten esiin tuomisessa ja rakentamisessa korvaamaton työkalu. Korkeatasoisen kaupunki- ja rakennussuunnittelun rinnalla julkisiin ti-

loihin sijoittuva nykytaide tukee tutkitusti viihtyisän ja turvallisen kaupunkitilan rakentamista ja tuo esiin muutoin piiloon jääviä merkityksiä, kokemuksia ja tarinoita. **Taide luo vahvan identiteetin omaavaa kaupunkitilaa, jonne halutaan muuttaa ja jonka asukkaat kokevat omakseen.** Samalla se suojelee tiloja ilkeivallalta, ohjaa liikkumista ja identifioi tiloja. Laadukas, ammattilaisten toteuttama julkisten tilojen taide rakentaa merkityksellistä kaupunkitilaa, elää ajassa ja kestää aikaa.

JULKINEN TAIDE – TAVOITTEET KERASSA

LUODA IDENTITEETTI

Rakentaa uuden alueen vastamuodostuvaa identiteettiä. (Riskinä on leimautua "assan taustaksi" – pelkän junaradan määrittämäksi välipysäkiksi.)

VÄHENTÄÄ HAITTOJA

Vähentää pitkästä rakentamiskaudesta asukkaille koituvia haittoja esim. osallistavien ja työmaiden lomassa liikkumista ohjaavien väliaikaisten teosten avulla.

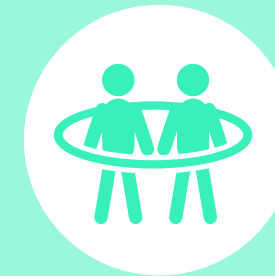
LISÄTÄ ARVOA

Lisätä kiinnostusta Keraan asuinalueena ja nostaa alueen arvoa. Arvo voidaan käsittää paitsi taloudellisena arvona, myös laajemmin koettuna arvona ja alueen haluttavuutena.

VIIHTYISYYS

Kääntää "syрjäytymisvaarassa" olevat alueet voitoksi (esim: asematunneli, alikulut) ja lisää niiden viihtyisyyttä.

YHTEISÖLLISYYS

Luoda merkityksiä, tarinoita ja yhteisöllisyyttä aluetta käyttäville ihmisille vuosikymmeniksi eteenpäin.

TUNNISTETTAVUUS

Identifioida keskeisiä tiloja, toimia maamerkinä ja auttaa alueen rakenteen hahmottamisessa. Taide voi myös toimia opasteiden tukena liikkumissuuntien selkeyttämisessä.

TAIDEOHJELMAN ROOLI TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA

Taideohjelma **ohjaa** alueen pysyvien ja väliaikaisten taideteosten toteutusta, varmistaen korkeatasoisen ja kiinnostavan julkisen taiteen kokonaisuuden muodostumisen alueelle kustannustehokkaalla tavalla.

Monialaisena ja poikkihallinnollisena yhteistyönä laadittu taideohjelma **selkeyttää** kunkin toimijan roolia osana alueen taiteen toteutusta tulevina vuosina. Ennakkoon suunnitellut toimintamallit helpottavat yhteistyötä ja vähentävät kustannuksia toteutuksen kaikissa vaiheissa.

Taideohjelma on laadittu alueen asemakaavoituksen yhteydessä. Asemakaavan taidetta koskevat määräykset, sekä taideohjelmaan kuuluva kartta teosten sijaintipaikoista ja teosten tavoitteista kussakin paikassa **varmistavat taiteen luontevan sijoittumisen** osaksi kaupunkirakenteen kokonaisuutta.

Taideohjelman yhteydessä pilotoitavat, Espoon julkisen taiteen periaatteisiin nojaavat rahoitusmallit takaavat taiteen toteutukselle **kestävät taloudelliset puitteet**.

JULKINEN TAIDE JA SEN TUOTANTOMALLIT SUOMESSA TÄNÄÄN

Kolme neljästä suomalaisesta ja neljä viidestä pääkaupunkiseudun asukkaasta haluaa nähdä taidetta osana arkiympäristöjään.

Julkisen taiteen suosion nousun voidaan arvioida kytkeytyvän laajemmin kaupunkitilan laadun arvostukseen, ja sitä kautta julkisen kaupunkitilan merkityksen nousuun osana kaupunkikeskusten vetovoimatekijöitä. Toisin sanoen kaupunkitilan laatu nähdään kaupunkilaiselle tarjottuna julkisena palveluna, jota punnitaan yhtenä tekijänä vertaillessa mahdollisia asuinpaikkoja muiden tekijöiden rinnalla.

Kulttuurin saamaa valtion tukea on viime vuosina ohjattu julkiseen taiteeseen myös siksi, että se on ilmaiseksi kaikkien saatavilla. Toisin kuin museoissa ja gallerioissa, joilla on oma, maksava kävijäkuntansa, on taide julkises-

Suomalaisten taidemielisyys selviää Suomen Taiteilijaseuran teettämässä tutkimuksessa *Kansalaisten käsityksiä taiteesta osana arkiympäristöä ja julkisia tiloja* (2016)

sa tilassa aidosti osa kaupunkilaisten arkea. Tämä tekee julkisesta taiteesta tasa-arvoista.

Arvostuksen nousun myötä on myös alan toimintamalleja kehitetty 2000-luvulla voimakkaasti. Monialaisen kehitystyön ja erityyppisten alueellisten kokeilujen myötä on Suomessa vuonna 2019 jo paljon testattua tietoa siitä, miten taide parhaiten nivotaan osaksi kaupunkisuunnittelun ja toteutuksen prosesseja. Näihin parhaisiin käytäntöihin nojaavat myös Espoon kaupungin vuonna 2019 käyttöön ottamat julkisen taiteen periaatteet, joita kuvataan tarkemmin sivulla 14.

INTEGROIDUT TEOKSET

Teokset, jotka on suunniteltu osaksi ympäristöä, ja toteutettu sen kanssa yhtä aikaa. Teos usein korvaa jotain ympäristöstään, kuten pinnoitetta tai rakennetta. Usein edullisempi kuin erillinen teos.

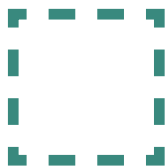
Esimerkiksi: taitelijan suunnittelema, mosaiikkikuvioitu kadun pintakiveys

ERILLISET TEOKSET

Teokset, jotka on mahdollista tuoda jälkikäteen muutoin valmiiseen ympäristöön. Teos kiinnitetään paikalleen, mutta se ei korvaa mitään olemassaolevaa, muuta rakennetta, vaan tuodaan ympäristöön niiden lisäksi.

Esimerkiksi: Perinteiset patsaat

VÄLIAIKAISET TEOKSET

Teokset, jotka ovat kaupunkitilassa väliaikaisesti. Väliaikaiset teokset ovat mahdollisia toteuttaa milloin tahansa ja voivat kohentaa esimerkiksi vasta rakentuvan alueen tunnelmaa.

Esimerkiksi: Rakentuvan asuinalueen työmaaitoihin toteutuva teos

MITÄ ON JULKINEN TAIDE?

Julkisen taiteen omaleimaisin piirre on paikkasidonnaisuus – teos hahmotetaan ja tulkitaan aina siinä ympäristössä, jossa se sijaitsee. Tämän vuoksi taidetta julkisessa tilassa on luontevaa tarkastella sen kautta, millaisessa suhteessa se on ympäristöönsä. Yksi vakiintunut tapa on seuraava, RT-kortistossa käytetty kolmijako

INTEGROITUIHIN, ERILLISIIN JA VÄLIAIKAISIIN TEOKSIIN.

Jaottelu ei tietenkään kerro vielä taiteen sisällöstä, materiaaleista tai muodoista, mutta antaa käsityksen siitä, mikä on teoksen ja ympäristön suhde.

Tämän
ohjelman
kuvissa näkyy
tämän päivän
julkisen
taiteen
kirjo.

Kuvataiteilija Seela Petra toteutuvan teoksensa työmaalla Tapiolassa.

MITÄ ON TAIDEKOORDINOINTI?

Taidekoordinointi on julkisen taiteen asiantuntijatyötä. Nykyaikaisen taiteen tuominen julkiseen tilaan kestävällä, taiteellisesti laadukkaalla ja kustannustehokkaalla tavalla edellyttää sekä kaupunkisuunnittelukentän että taide maailman syvällistä tuntemusta ja taitoa näiden yhteen nivomiseksi. Taidekoordinointi on tähän rajapintaan erikoistunutta osaamista, käsittäen suunnittelua, projektinhallintaa, tuotannollista työtä ja käytännön koordinointia, joka mahdollistaa näiden kahden alan yhteentuumisen eheästi ja sujuvasti.

Käytännössä taidekoordinointi tapahtuu kulloinkin muuta suunnittelua ja toteutusta vastaavalla tarkkuustasolla. Näin ollen asemakaavatasolla taidekoordinointi on reunaehtojen ja periaatteiden määrittelyä, esimerkiksi taideohjelman muodossa. Suunnittelun tarkentuessa esimerkiksi puistosuunnitelmien, katusuunnitelmien ja rakennusten suunnittelun tasolle, myös tai-

teen osa-alueella on hyvä olla vaiheessa, jossa teosten suunnittelu on jo käynnissä. Näin teoksen ja ympäristön suunnittelija voivat käydä keskustelua ja tehdä yhteistyötä. Taidekoordinaattori on tämän yhteistyön fasilitaattori. Taidekoordinointi käsittää kaiken sen työn, jota liittyy taitelijavalintojen, mahdollisten kilpailujen ja muutenkin taidehankintojen järjestelyyn, mukaanlukien sopimusten laatimisen.

Taidehankkeen tulisi vastata muun hankkeen tarkkuustasoa suunnittelusta toteutukseen.

Lopulta taidekoordinaattorin osaamista voidaan tarvita yksittäisen julkisen taideteoksen käytännön toteutusprosessissa, mikäli taiteilija on julkisen taiteen tekemisen suhteen kokematon, ja/tai kaupungilla ei ole omia resursseja prosessin ohjaamiseen. Tällöin taidekoordinaattori kulkee taiteilijan rinnalla ja huolehtii kaupungin tai museon puolesta siitä, että kaikki sujuu jouhevasti aina teoksen valmistamiseen ja luovutukseen saakka.

Keskeistä taidekoordinointi on, kun suunnitellaan ja rakennetaan kokonaan uutta aluetta, jossa taiteella halutaan olevan merkittävä rooli. Tällöin on olennaista laatia jo etukäteen pelisäännöt ja tavoitteet, jotka ohjaavat alueen taiteen toteutusta kokonaisuute-

na. Ennakkoon suunnittelemla säästetään huomattavasti niissä resursseissa, jotka muutoin hajautuisivat yksittäisten taidehankkeitten toteuttajien harteille. **Taloudellisen säästön lisäksi taideohjelman muotoon laaditut pelisäännöt ja alueelliset taiteen tavoitteet varmistavat, että teoksista muodostuu kaupunkitilaan luontevasti kytkeytyvä kokonaisuus, eheä ja merkityksellinen vetovoimatekijä**, sinne tänne siroteltujen yksittäisten teosten sijasta.

Tähän tarpeeseen on laadittu myös tämä taideohjelma, joka luo pelisäännöt julkisen taiteen toteutukselle Keran alueella. Taideohjelma vastaa seuraaviin kysymyksiin:

Taideohjelman pohjalta kaupunki toteuttaa alueen taidekoordinointia tai ohjaa sen toteutusta konsulttityönä aina taiteilijavalinnoista teosten toteutukseen ja ylläpitoon saakka.

?

Miten taide tukee kaupunkikuvallisia ja toiminnallisia tavoitteita?

Millaista taidetta alueelle tulisi sijoittaa ja miksi?

Miten ajoittaa teosten toteutus ja toteutus osaksi hankkeita?

Mitkä ovat pelisäännöt taidehankkeen etenemisessä?

Mikä on työnjako eri toimijoiden välillä?

Millaisia rahoitusmalleja on mahdollista käyttää?

Kuinka osallistaa erilaisia sidosryhmiä?

TAIDEOHJELMAAN LIITTYVÄT MUUT SUUNNITELMAT

Taideohjelma liittyy keskeisesti kahteen ajankohtaiseen suunnitelmaan – Espoon julkisen taiteen periaatteisiin sekä Keran alueen asemakaavaan. Seuraavassa kuvataan, miten nämä kytkeytyvät nyt valmistuneeseen taideohjelmaan.

ESPOON JULKISEN TAITEEN PERIAATTEET

Espoon kaupunki on keväällä 2019 ottanut käyttöön koko kaupungin kattavat **julkisen taiteen periaatteet**. Niissä linjataan muun muassa kaupunginjohtajan perustamasta julkisen taiteen työryhmästä sekä todetaan, että kaupunki sitoutuu julkisen taiteen toteutukseen omassa rakentamisessaan. Ohjelmaan on mahdollista tutustua tarkemmin Espoon kaupungin nettisivuilla, tai sen voi ladata pdf-muodossa itselleen osoitteessa:

Periaateohjelman laatimisen yhteydessä tutkittiin myös piltokohteina kahden eri tyyppisen espoolaisen kaupunginosan, Matinkylän ja Keran taiteen mahdollisuuksia. Tässä taideohjelmassa laaditut, teosten tilakohtaisia rooleja määrittävät periaatteet nojaavat siinä yhteydessä Keran taiteelle hahmoteltuihin lähtökohtiin.

www.paaf.fi/espoo-julkisen-taiteen-periaatteet

ESPOON JULKISEN TAITEEN PERIAATTEET

Kera!

1

JULKISEN TAITEEN TYÖRYHMÄ

Perustetaan kaupunginjohtajan nimeämä työryhmä, joka valmistelea taiteen alueelliset tavoitteet ja antaa toimeksiannot alueellisten taideohjelmien laatimiseen.

2

ALUEELLISET TAIDEOHJELMAT

Harkinnanvaraisesti laadittavissa, alueellisissa taideohjelmissa määritellään kunkin alueen teosten sijoittelun ja hankinnan periaatteet sekä suositukset toteuttamistavasta. Uusilla alueilla taideohjelma laaditaan mieluiten kaavoitusvaiheessa, täydentyvillä alueilla tilanteen mukaan.

3

TAIDEKOORDINAATTORIEN ROOLI

Alueellisen taideohjelman laatimisesta vastaa ja sen toteutusta koordinoi työryhmälle ulkopuolinen taidekoordinaattori. Taidekoordinaattori huolehtii julkisen taiteen toteutuksen sujumisesta sekä eri osapuolten välisestä tiedonkulusta.

4

MONIPUOLISUUS

Espoossa halutaan toteuttaa sekä väliaikaisia taideteoksia ja taidetapahtumia että pysyviksi jääviä julkisia taideteoksia. Monipuolisuutta on mahdollista tukea alueellisissa taideohjelmissa, joissa voidaan osoittaa pysyviä ja väliaikaisia teoksia, sekä ottaa kantaa teoksiin liittyvän hallinnon ja ylläpidon, kuten teosten huollon sekä taidekoordinoinnin kustannuksiin. Tavoitteena on eri taidelajeja ja -tyylejä kattavasti esittelevä kaupunki, joka kiinnostaa sekä asukkaita että matkailijoita.

5

USEITA MALLEJA TEOSTEN RAHOITTAMISEKSI

Espon julkisen taiteen rahoitustavat valitaan tapauskohtaisesti alan parhaista käytännöistä. Useiden mallien yhdistäminen takaa teosten kustannustehokkaan toteutukseen osana kaupunkitilaa.

IDEASTA TOTEUTUKSEEN - PAIKAN EHDOLLA

1

KAUPUNKITILAN LÄHTÖKOHDAT

Mitä toimintoja ko. kaupunginosassa on? Millaisia positiivisia kokemuksia alueella kulkijalle syntyy, entä millaisia negatiivisia kokemuksia alueen kaupunkitila mahdollisesti tuottaa siellä liikkujalle? Mikä alueella on olennaista?

2

TAITEEN ROOLIT / TEHTÄVÄT

Kuinka taide voi tukea kokemusta merkityksellisestä kaupunkitilasta juuri täällä? Voiko taide auttaa ratkaisemaan kaupunkikuvallisia ongelma-kohtia? Onko alueella vahvuuksia – joko kaupunkikuvallisia tai muita – joita taide voi edelleen kehittää tai tuoda esiin? Minne taidetta tulee alueella sijoittaa? Mikä on taiteen tehtävä täällä?

3

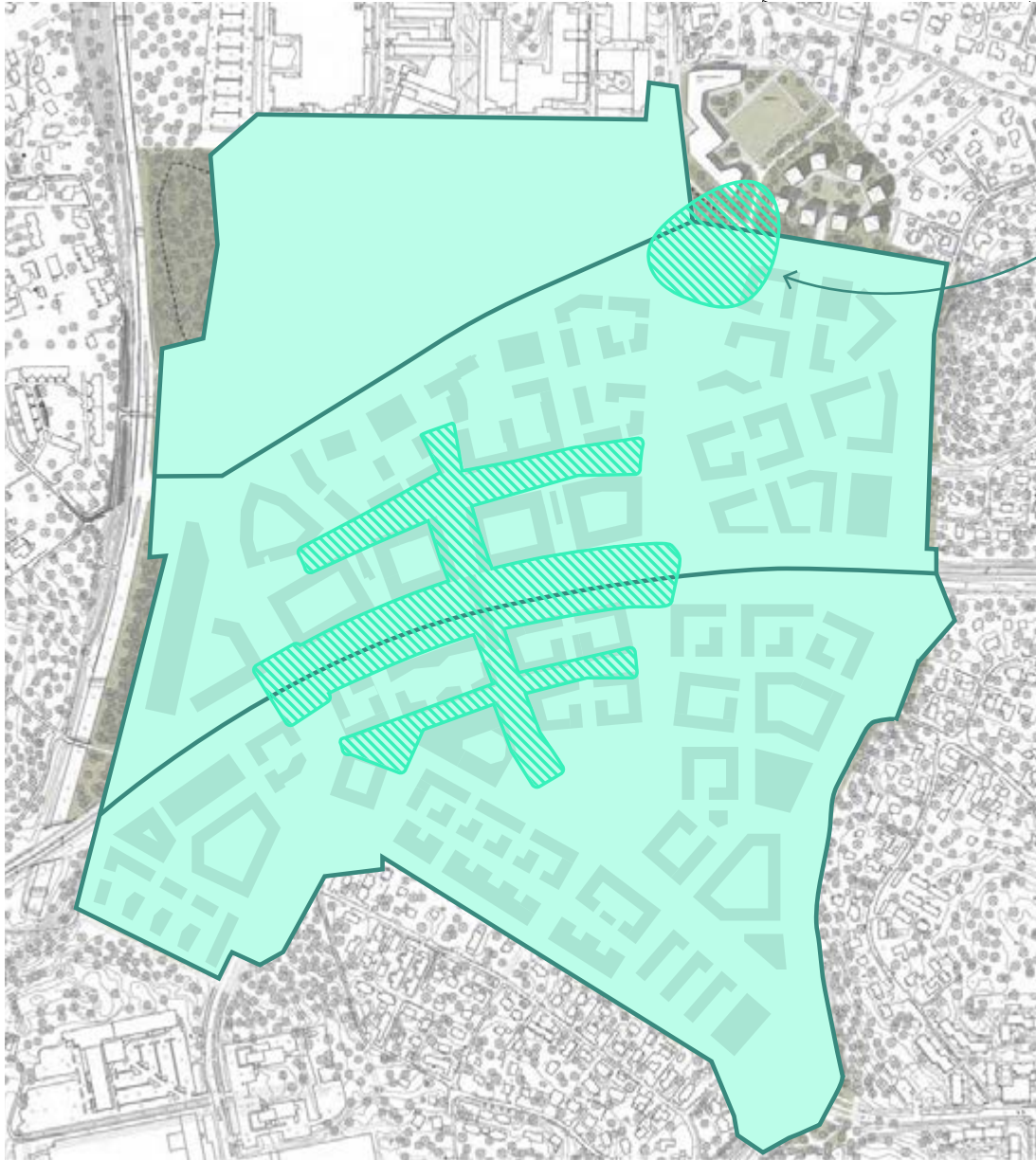
TEOSTYYPIT & KURATOINTI

Edellisiin analyysivaiheisiin pohjaten, minkä tyyppiset teokset toimivat juuri täällä ja miksi? Miten erilaiset teostyyppit vastaavat alueen tarpeisiin?

4

TEOSTEN TOTEUTUS

Teokset toteutetaan noudattaen Espon julkisen taiteen periaatteita tapauskohtaisesti soveltaen.

Kartalle on hahmoteltu, mitkä kohteet tulisi mainita kunkin osa-alueen kaavakartalla erillisellä, taidetta koskevalla merkinnällä.

Taideohjelma ja Keran alueen asemakaavat

Taideohjelma on laadittu Keran alueen asemakaavatyön yhteydessä. Yhtäaikaisuus on mahdollistanut sen, että taiteen roolia kaupunkirakenteessa ja sen solmukohtissa on ollut mahdollista tutkia poikkeuksellisen kattavasti, tunnistaten jo asemakaavoitusvaiheessa olennaiset taiteen paikat ja huomioiden ne kaava-asiakirjoissa.

Kera jakautuu asemakaavojen osalta kolmeen alueeseen, jotka on esitetty oheisella kartalla. Näiden kolmen alueen asemakaavaan on tässä työssä muotoiltu seuraava yleismääräys: *“Alueella tulee huomioida julki-*

sen taiteen toteutus erillisen taideohjelman mukaisesti.”

Tämän koko alueen kattavan yleismääräyksen lisäksi on muotoiltu paikkakohtainen määräys, jota esitetään lisättäväksi kullekin kaavakartalle erikseen määriteltyihin paikkoihin. Erikseen kaavassa mainittavien taidekohteiden painopisteitä on hahmoteltu oheiselle kartalle – tarkemmin kohteet rajataan asemakaavojen viimeistelyssä. Kaavamääräys voisi olla esimerkiksi: *“Kohteen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee erityisesti huomioida taiteen mukanaolo, erillisen taideohjelman mukaisesti.”*

TAITEEN PAINOPISTEET KERASSA

JULKISEN TAITEEN KERA

Keran alueen aika-kerrostumat, keramiikkahistoria ja myöhemmät teollisuusvaiheet, saavat näkyä perintönä uusissa syntyvissä taideteoksissa.

Keran alueen julkisen tilan taiteen tavoitteena on tuoda alueen asukkaat yhteen, tukea ja rakentaa alueen yhteisöllisyyttä ja arvostuksen kokemusta. Alueen taiteen teemaksi on näitä tavoitteita silmällä pitäen muotoiltu: "Aarteita ja tarinoita". Seuraavilla sivuilla on avattu teeman merkitystä ja sitä, kuinka teema ohjaa teosvalintoja.

TEEMA TEOSVALINNOISSA

AARTEITA & TARINOITA

Löytäjäänsä ilahduttavia, eri kokoisia pysyviä taideteoksia, jotka kytkeytyvät muuhun suunnitteluun osana arjen ympäristöjä

Arvokkaita, omaksi koettuja teoksia, joiden valinnoissa asukkaat ovat mukana

Korkealaatuisia, ammattitaiteilijoiden toteuttamia teoksia, joista paikalliset voivat olla ylpeitä

Kiertotalouden mukaisia, materiaalia ja luontoa arvostavia toteutustapoja

Kiinnostavat väliaikaiset teokset ja kaupunkikulttuuri elävät Kerassa vuodesta 2019 alkaen, jääden mieleen osana alueen rakentumisen kertomusta

Osallistuttavat ja toimintaan kutsuvat teokset painottuvat myös pysyvissä teoksissa, luoden arkeen toimintaa ja rakentamisen yhteisöllisyyttä

Keran historian perintöä avaavia tai siitä ammentavia teoksia (esim. keramiikka, teollisuus) tutkitaan osana alueen tarinan rakentamista monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti

Teoksesta *Delta Garden* + *The City Unseen* lisää sivulla 47.

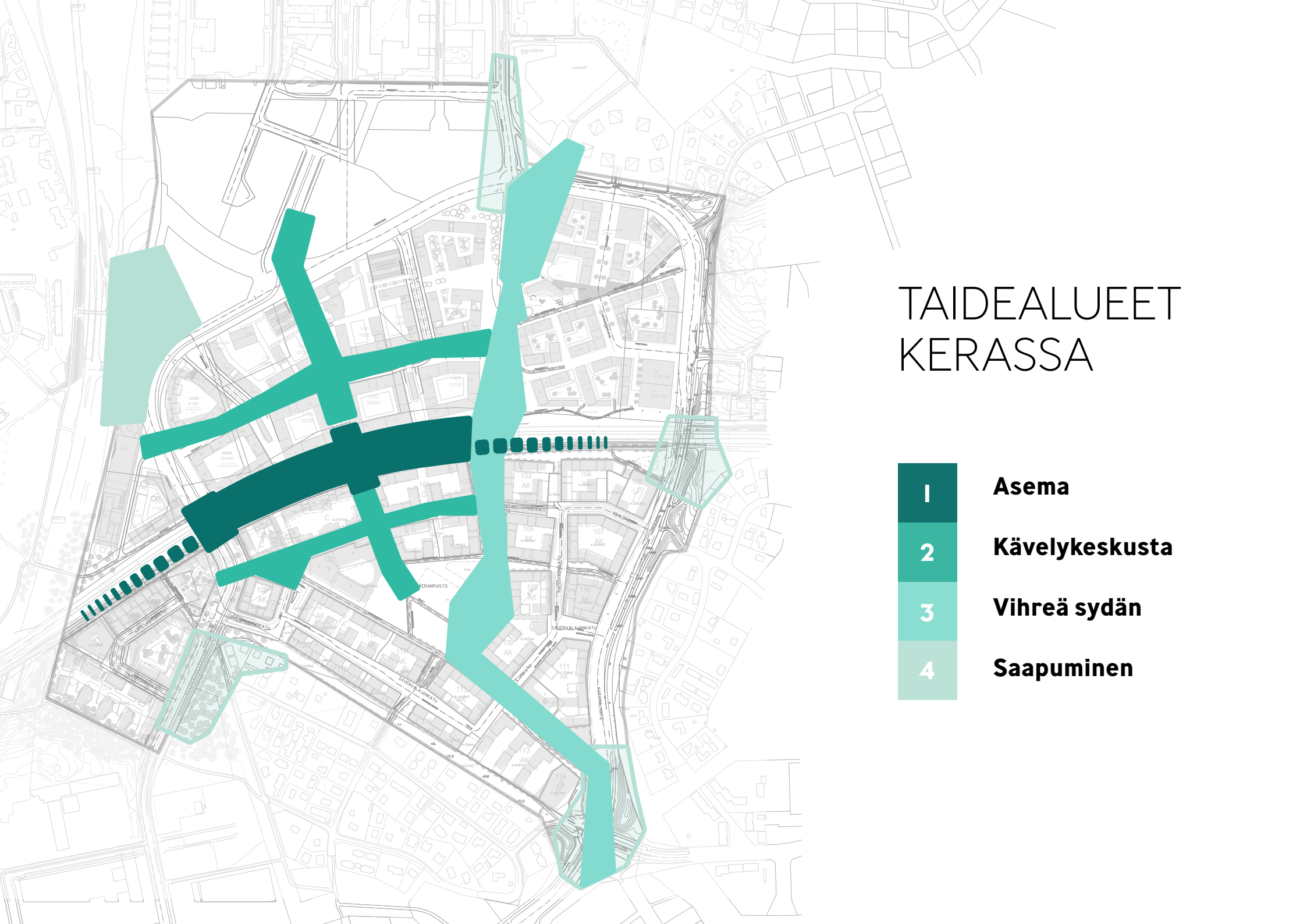
NELJÄ ALUETTA – TAITEEN TÄRKEYSJÄRJESTYS

**Tässä luvussa
esitellään Keran
taidealueet. Lisäksi
kuvataan esimerkki-
teosten avulla, miten
taide voisi kullakin
alueella tukea muuta
suunnittelua.**

Taideohjelman keskeisenä sisältönä on ollut tunnistaa ja määritellä ne kohteet, jotka Kerassa voivat hyötyä taiteen mukaan tuomisesta alueen rakentamiseen, sekä analysoida, mitkä kussakin yksittäisessä kohteessa ovat taiteen tavoitteina. Poikkihallinnollisen keskustelun ja sidosryhmäyhteistyön tuloksena taiteelle on määritelty neljä eri osa-aluetta. Näistä ensimmäinen nähdään tärkeimpänä, ja muut tärkeysjärjestyksessä sitä seuraavina, vietäessä suunnitelmaa toteutukseen.

TAIDEALUEET KERASSA

- 1** Asema
- 2** Kävelykeskusta
- 3** Vihreä sydän
- 4** Saapuminen

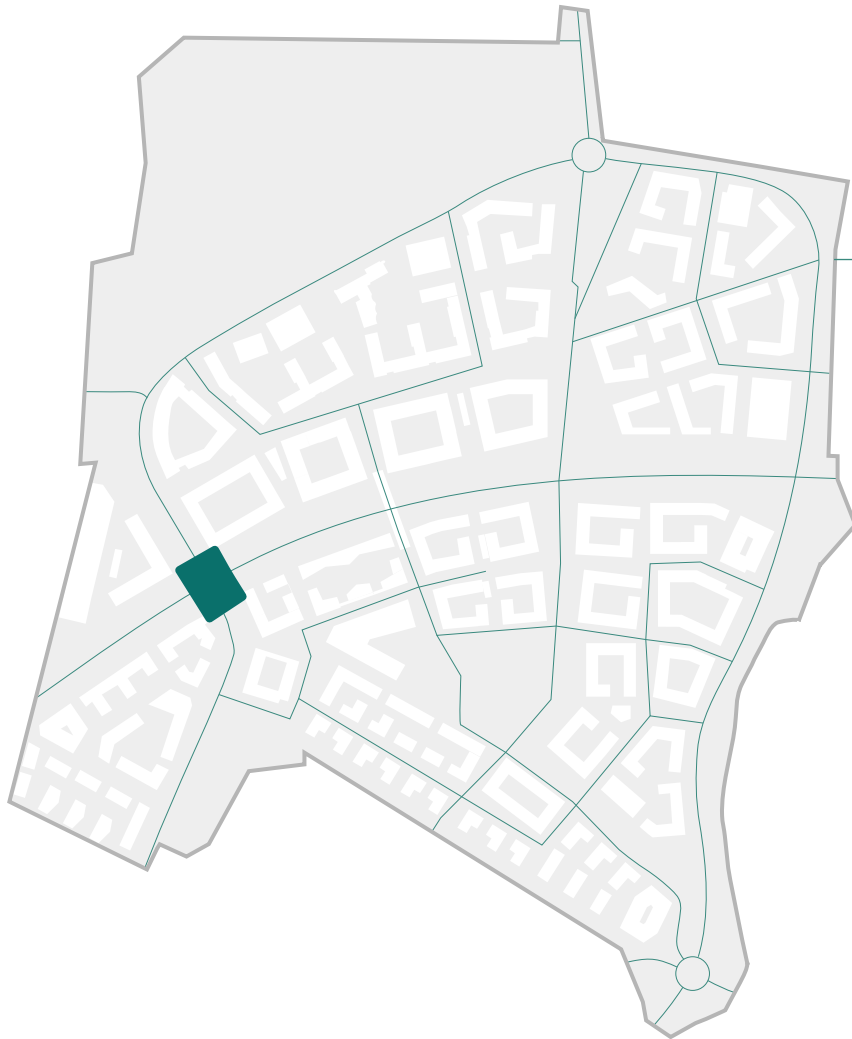

1 KERAN ASEMA

Kera on alue, joka sijoittuu radan kahdelle puolelle. Asemaseudun sekä radan eri puolia yhdistävien tilojen tunnelma on ensimmäinen vaikutelma, jonka tulija Kerasta saa. Näiden tilojen viihtyisyys, omaleimaisuus ja positiivinen tunnelma ovat avainasemassa Keraan liittyvien mielikuvien syntymisessä ja alueen kokemuksessa koko sen elinkaaren ajan. Siksi aseman seutua esitetään ohjelmassa ensisijaisena alueena, kun pohditaan, minne taidetta tulisi Kerassa sijoittaa.

Radan seudun taiteessa suositetaan näyttävää, tilojen identiteettiä vahvasti rakentavaa taidetta, joka suunnitellaan ja toteutetaan tiiviissä yhteistyössä muun rakentamisen kanssa. Teokset saavat ottaa haltuun laajojakin pintoja tai tilakokonaisuuksia, ja asemaseudun teokset voivat myös liittyä toisiinsa yhtenäisenä, kuratoituna kokonaisuutena.

KERANTUNNELI

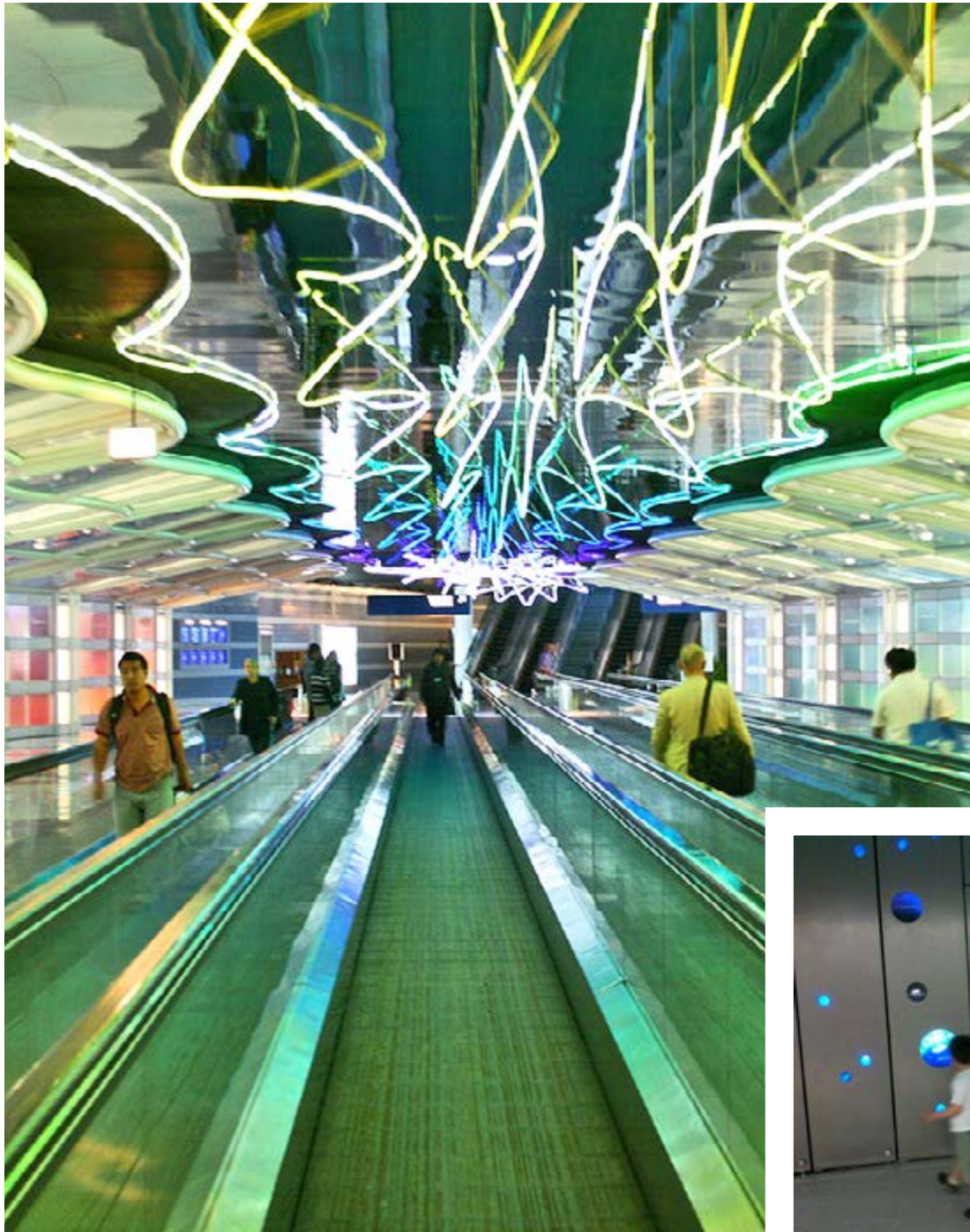
Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Keran keskeisimmän ja kookkaimman tunnelin tiloissa kulkevat yhtä aikaa jalankulkijat, pyöräilijät, autot ja tulevaisuudessa myös ratikka.• Taiteen tavoitteena on heikentää tai kääntää voitoksi tilan haasteita, kuten hämäryys ja meluisuus, kohentaen tilan yleistunnelmaa kokonaisvaltaisella tavalla.• Tunnelin, tai mahdollisesti koko asemanseudun taiteen, avulla voidaan opastaa ihmisiä asemalta oikeaan suuntaan ja helpottaa orientoitumista maan alla.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Tunnelin teoksen on otettava tila voimakkaasti haltuun, ja kokonaisuus on suunniteltava huolellisesti yhteistyössä muun suunnittelun kanssa.• Teoksen paikkana voivat toimia tunnelitilan seinät, opasteet, valaistus sekä akustinen ympäristö.• Taiteen keinojen käytön – seinäpintojen käsittely, akustiset elementit, värimaailma – tulee olla kokonaisvaltaista ja harkitussa suhteessa muuhun tilan värimaailmaan, kalustukseen ja opasteisiin.• Hissit, käytävät ja muut Keran tunneliin liittyvät tilat voivat myös toimia taideteokseen johdattavina, tai niissä voi olla pääteokseen liittyviä elementtejä.

Uuden World Trade Centerin metro-
 aseman teoksessa New Yorkissa riit-
 tää tutkittavaa useammalle käynnille.
 Teos valloittaa laajasti aseman seinät
 rakenteisiin integroidulla tekstillä,
 jossa on otteita Yhdysvaltojen
 vuoden 1776 itsenäisyysjulistuksesta,
 sekä vuoden 1948 YK:n ihmisoikeuk-
 sien julistuksesta.

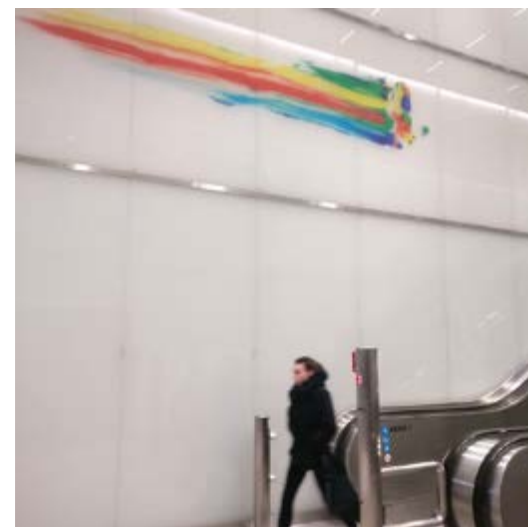

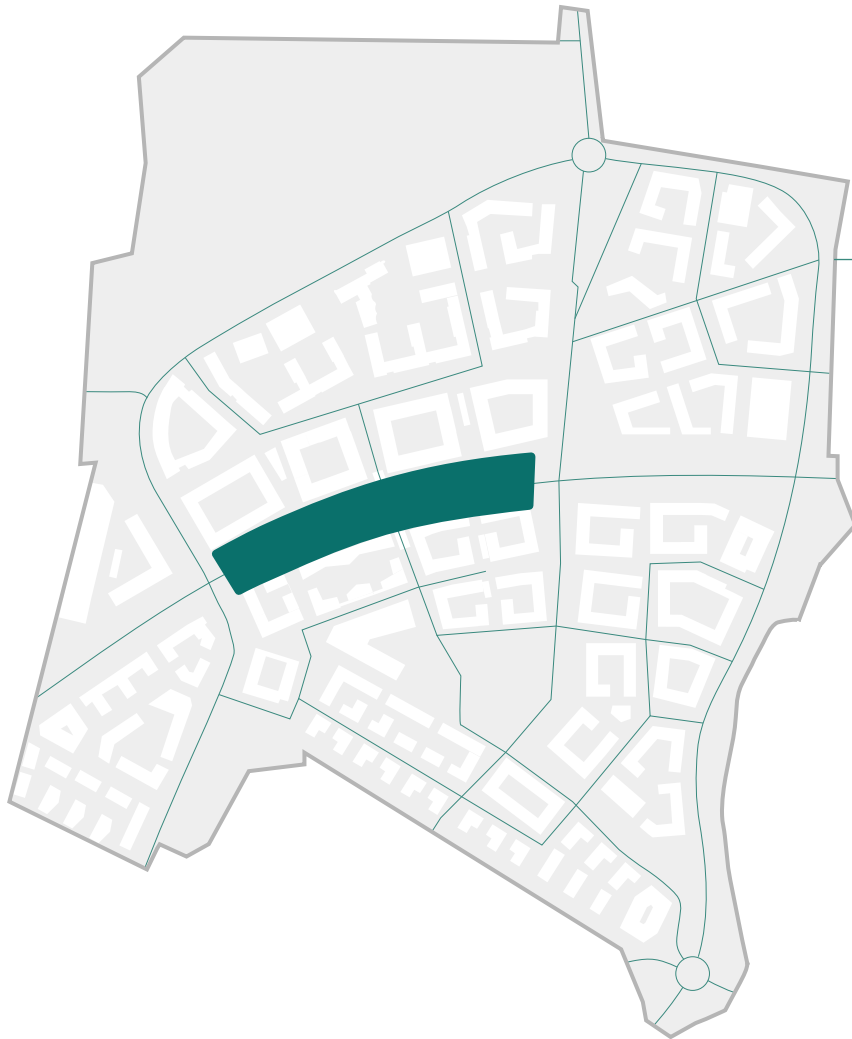

Kim Simonssonin teos *Emma jättää jäljen* koostuu veistoksesta sekä asematilojen seiniin painetuista väreistä. Jäljet johdattavat kulkijaa kohti Espoon Modernin taiteen museota EMMA:a.

Valoteoksien mahdollisuudet lähtökohtaisesti pimeässä tunnelissa ovat laajat.

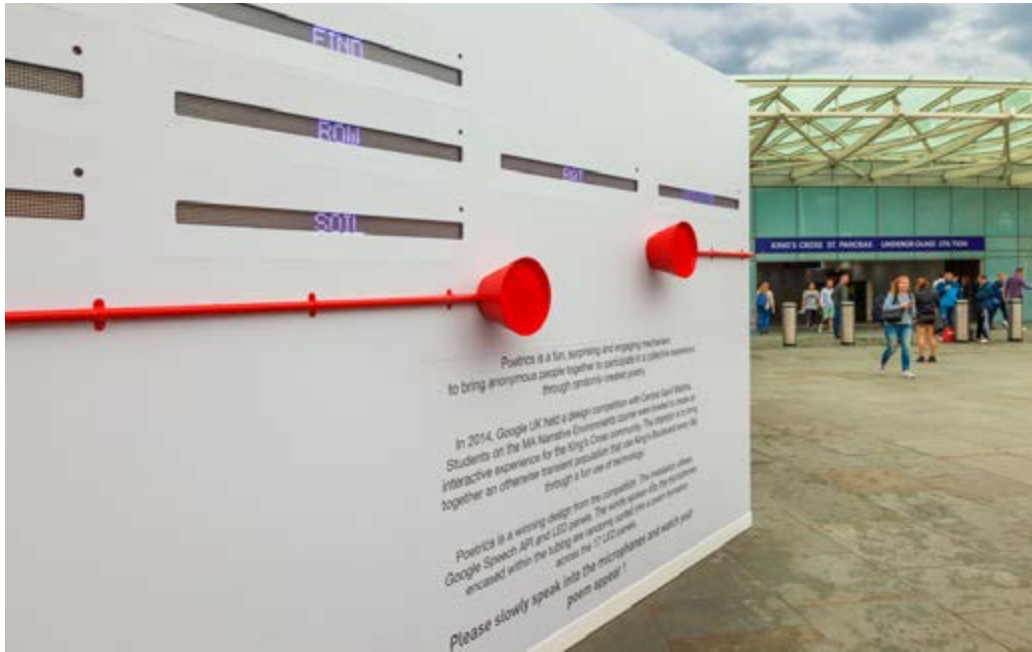

ASEMALAITURI

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Vähentää laiturialueen kolkkoutta• Vähentää ilkkivaltaa• Tarjota mielekästä ajanvietettä tai tarkkailtavaa junaa odottaville matkustajille• Ohjata tulijoita oikeaan suuntaan laiturialueelta lähtiessään
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Pysäkkien väri-, valo-, ääni- ja materiaalimaailman taidesuunnittelu, yhteistyössä sopivan taiteilijan tai muotoilijan kanssa.• Pysäkkimuotoilua, joka suojelee säältä, muttei estä näkyvyyttä.• Kirkasvalo (esim. kaupallisena yhteistyönä) valotaiteen materiaalina talviaamujen iloksi.• Osallistava teos, joka elää junaa odottavien ihmisten vuorovaikutuksesta (runo tms. kokonaisuus) kirjallisuuden tai äänitaiteen alan taitelijayhteistyönä, tai peliteos osana aikataulunäyttöjä.

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Emily Kimuran teoksessa *Poetrics* ihmiset voivat puhua mikrofoneihin, jotka muuntavat puheen runoudeksi seinille.

Teoksessa sensorit yhdistävät asemalaiturin kaksi puolta. Kun viet kätesi lähelle sensoria, se reagoi linnun laululla.

RANTARADANBAANA

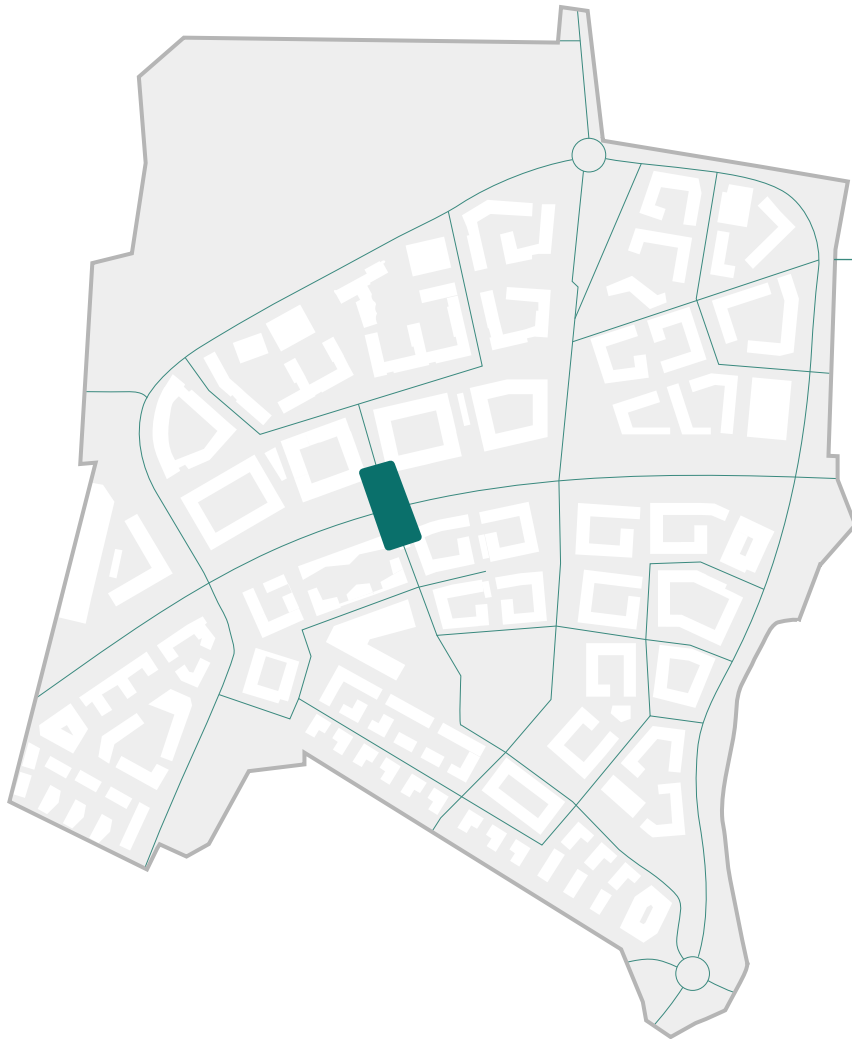
Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Luodaan viihtyisä ja tunnistettava jakso pitkän pyöräreitin varrelle – Keran osuus baanasta ympäristöineen.• Muodostetaan osaltaan asemaympäristön ilmettä ja tunnistettavuutta kokonaisuutena.• Kohennetaan ja käsitellään mahdolliset asemanseudulle syntyvät ”epätilat”, kuten tonttien ja rata-alueen väliin jäävät tilat ja niitä rajaavat elementit.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Taiteen mahdollisuuksia baanalla ja sen ympäristössä luovat etenkin eri tavoin tilaan integroidut teokset.• Taiteen paikoiksi muodostuvat mm. eri tiloja rajaavat aidat, pyörätelineet ja muut kadun kalusteet sekä pyöräväylän ajopinta Keran osuudella.• HUOM: Rantaradanbaanan ja Päivänkestämänpolun sekä asemalaiturien muodostamaa maisemakokonaisuutta on syytä tarkastella myös suhteessa Keran siltaan sekä Kerantunneliin – taitelijat ja teokset tulee kuratoida toisiaan silmällä pitäen, jotta muodostuu toisiinsa luontevassa suhteessa oleva tilojen ja teosten kokonaisuus.

Baanan varrella teokset
voisivat koostua
esimerkiksi taiteilijoiden
suunnittelemissa
pyörätelineistä. Tässä
esimerkkejä Kanadasta.

KERANSILTA

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

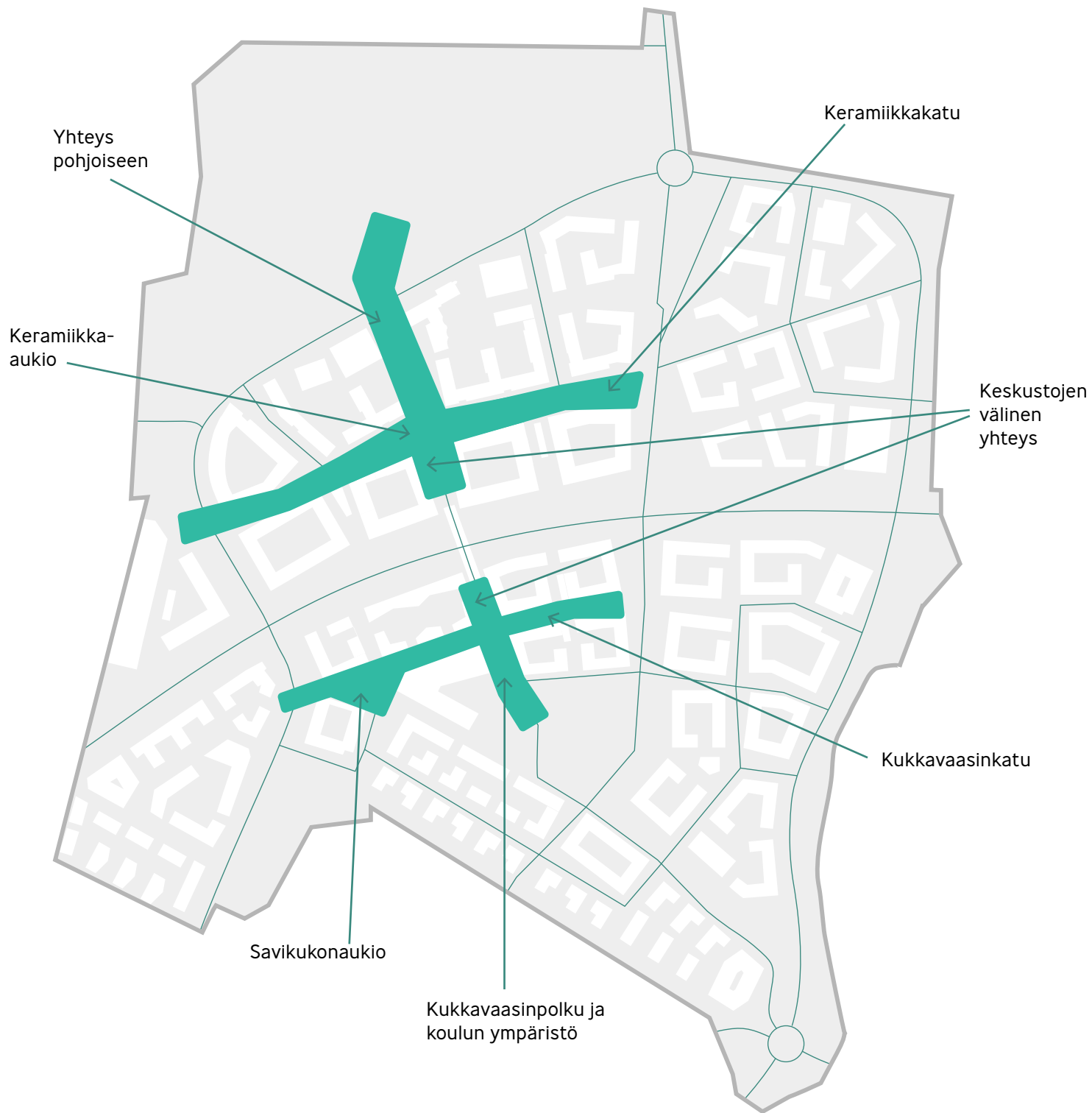
Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Ylikulkusilta muodostaa Keran käyntikortin, jota tarkastellaan monesta suunnasta – laiturialueelta, Keras- sa pysähtyvien junien ikkunoista tai sillalla liikkuesssa.• Tavoitteena on luoda käyntikortin tavoin mieleenpainuva, positiivisen vaikutelman antava kokonaisilme osana asemanseutua.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Kohteessa on olennaista taiteilijan ja silta-arkkitehdin tiivis yhteistyö suunnittelun alusta alkaen.• Yksi lähestymistapa on käsitellä koko silta veistoksellisena teoksena (vrt. Martti Aihan Länsilinkki – esimerkkiteos seuraavalla sivulla). Näin saadaan näyttävä, mieleenpainuva kokonaisuus, joka muodostaa tunnuksen koko alueelle.• Toisena vaihtoehtona vain sillan julkisivut länteen ja itään käsitellään teoksena. Sillan ”sisätila” voidaan tällöin miettiä omana kokonaisuutenaan ilman taidetta.• Lähestymistavan valinta vaikuttaa keskustojen välisen yhteyden hahmottumiseen (kts. s. 41)

Kuvanveistäjä Martti Aihan suunnittelema *Länssilinkki*-silta Helsingissä on muodostunut alueensa symboliksi.

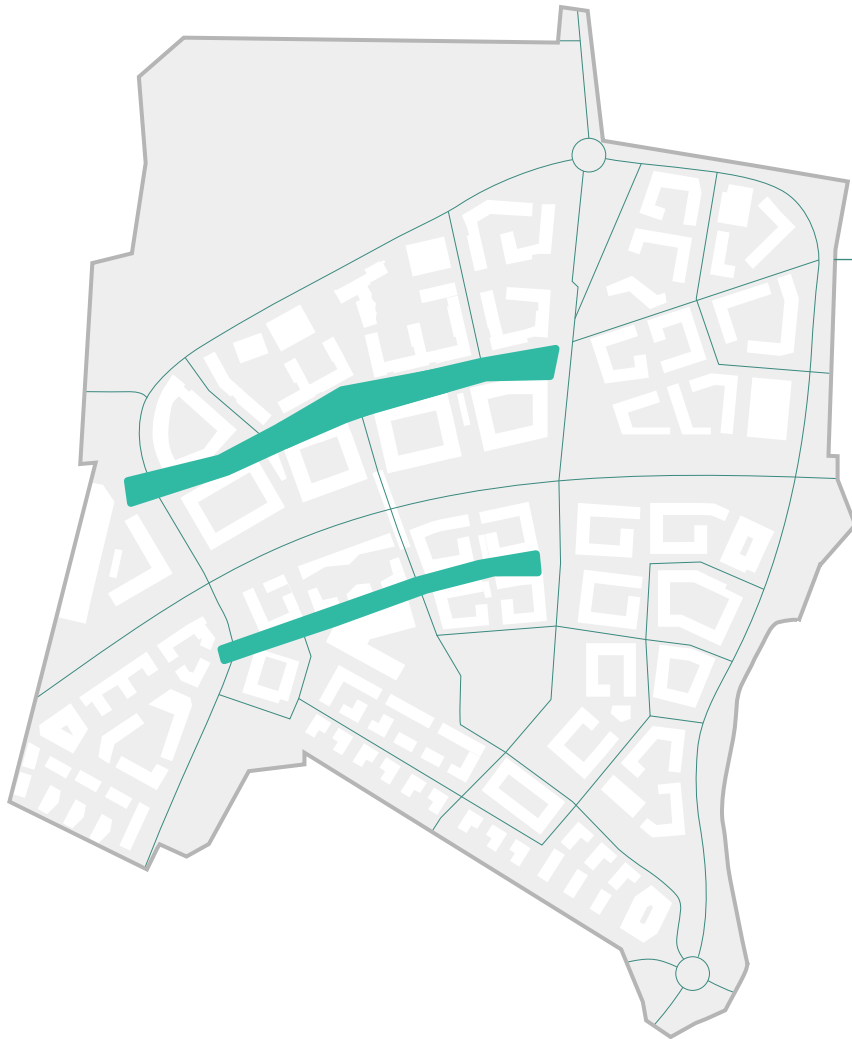
Tämän sillan idea on siltasuunnittelun perinnettä kunnioittava: harmoninen muoto, yhdistettynä värilliseen valaisuun, joka puolestaan heijastuu joen pintaan.

2 KERAN KÄVELYKESKUSTA

Radan molemmin puolin avautuu Keran keskusta, jossa on tarkoitus liikkua pääasiassa jalan. Taitteella on mahdollista rakentaa mielenkiintoa niihin tiloihin, joista toivotaan muodostuvan kohtaamispaikkoja, ja rakentaa kävelykeskustojen viihtyisyyttä ja identiteettiä. Jalankulkuympäristön viihtyisyys on myös yksi tärkeä syy, kun kävely valitaan liikkumismuodoksi. Viihtyisässä ympäristössä tekee mieli pysähtyä ja jäädä tarkkailemaan ihmisvilinää.

Kävelykeskustoissa taide identifioi tiloja, vahvistaa niiden identiteettiä ja tuo niihin toimintaa. Lisäksi taide vahvistaa etelä- ja pohjoispuolisen keskustan yhteyttä toisiinsa tuoden alueen eri osia kohti toisiana esimerkiksi kaksioisaisella teoksella. Taide muotoina suositaan inhimillisen mittakaavan omaavaa, integroitua tai toiminnallista taidetta.

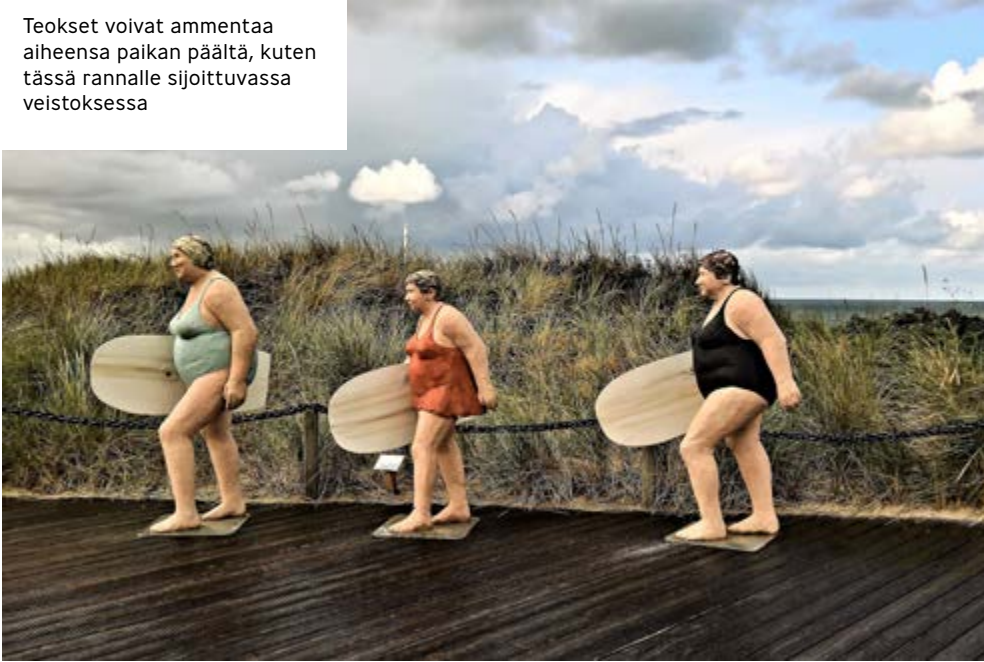

KERAMIKKAKATU & KUKKAVAASINKATU

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

<p>Tilannekuva & tavoitteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keraa radansuuntaisesti jäsentävät kadut muodostavat kävelykeskustan sydämen niitä ympäröivine liiketiloineen ja toimintoineen. • Molemmista halutaan muodostaa viihtyisiä, kävelypainotteisia katuja, joilla halutaan oleskella ja viettää aikaa. • Taiteen tavoitteena on tukea näiden kävely-ympäristöjen viihtyisyyttä, tunnistettavuutta ja toiminnallisuutta sekä kytkeä keskustan kaksi puolta toisiinsa.
<p>Taiteen keinoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kävelykeskustoja tarkastellaan kokonaisuutena, jonka eri puolia taide voi yhdistää yhteisen lähestymistavan kautta. • Yhteinen lähestymistapa voi olla esimerkiksi katupintojen käsittely taiteen avulla, tai kadun kalusteisiin integroitu taide. • Myös maltillisessa mittakaavassa toteutetut, katu-tiloihin tuodut veistokset ovat luonteva mahdollisuus kävelypainotteisille kaduille. Ne luovat tunnistettavan ja kutsuvan kävely-ympäristön – vierailukohteen – sekä tasapainottavat ympäröiviä kaupallisia palveluita ei-kaupallisella, inhimillisen mittakaavan sisällöllä.

Teokset voivat ammentaa aiheensa paikan päältä, kuten tässä rannalle sijoittuvassa veistoksessa

Tämä teos tamperelaisella kävelykadulla korvaa tavallisia penkkejä. Integroidun tekotavan avulla myös Keran kävelykeskustoihin voitaisiin synnyttää kadun kalusteina tunnistettava teoskokonaisuus, mikäli taiteilija ja muu suunnittelutiimi pääsevät ajoissa tekemään yhteistyötä.

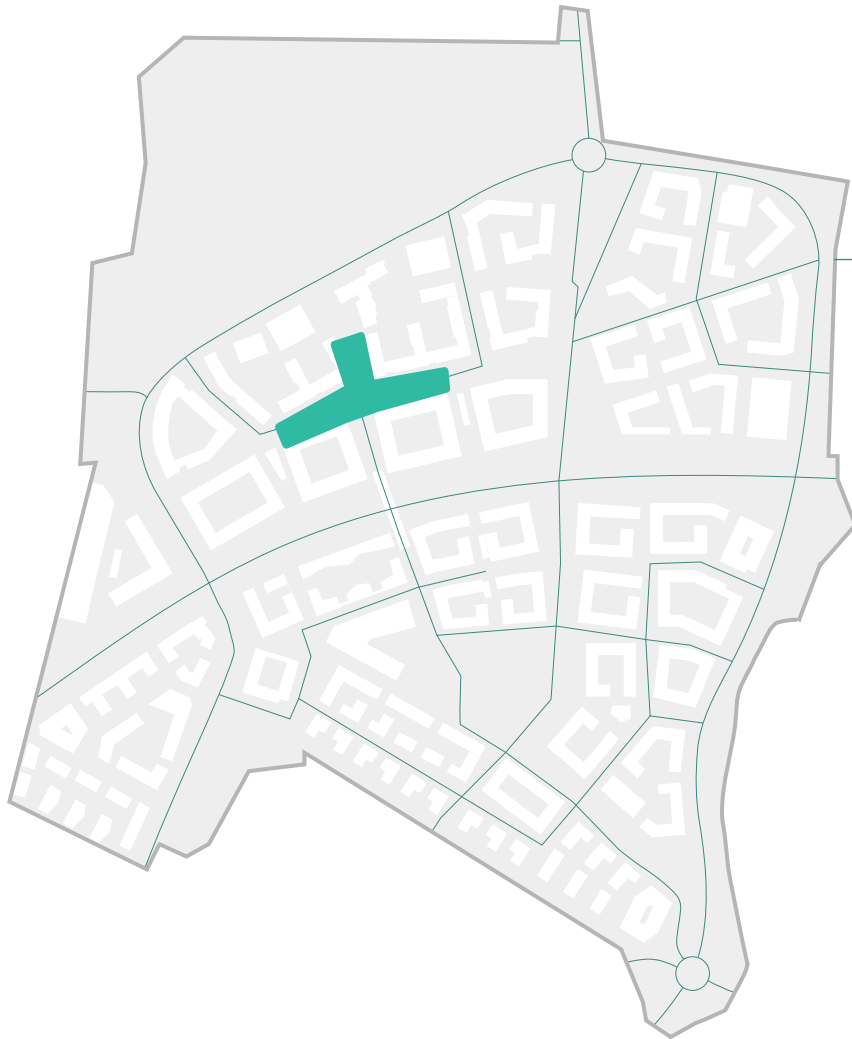
Susi Kosiomatkalla -niminen teos toteutui Joensuussa ensin väliaikaisena, ja sitten yleisön pyynnöstä pysyvänä. Samalla lailla myös Kerassa voitaisiin hakea paikkaan sopivia teoksia festivaalin kautta.

Singaporen katukuvassa ihmisen mittakaavaiset veistokset viittavat joen rannan elämään menneinä vuosina.

Palomiesveistos merkaa paloaseman sijaintia.

KERAMIikka-AUKIO

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

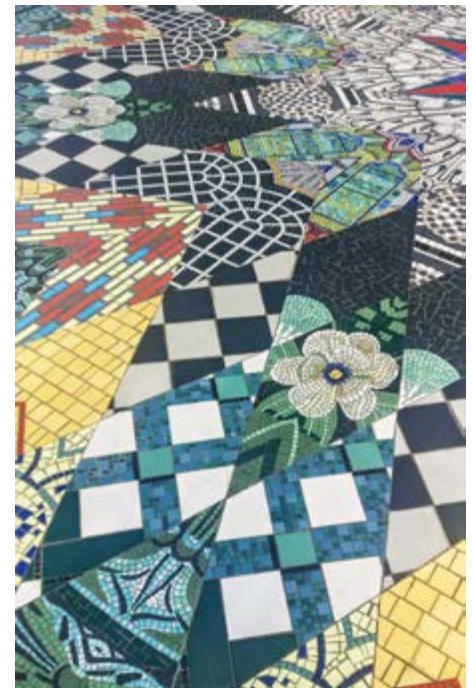
Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Keramiikka-aukiolla on paljon tilaa, johtuen rakennusten välisen tilan mittakaavasta. Tilaa rajaa rakennusten lisäksi autoliikenne, jota on aukiolla jonkin verran.• Aukio jatkuu tunnelmaltaan kohti Algolin konttoria, joka tulee ottaa huomioon myös taiteen suunnittelussa.• Aukion toivotaan muodostuvan eläväksi kohtaamispaikaksi Keran pohjoispuolisissa osissa.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Keramiikka-aukion tilaa on rytmitetty erilaisilla istutusryhmillä osana maisemasuunnittelua.• Taiteen tavoitteena on maisemasuunnittelun rinnalla tukea sitä, että kuljettavat etäisyydet koetaan mielenkiintoisina, ja aukiolla tekee mieli liikkua jalan.• Aukiolle on jo varhaisessa suunnitteluvaiheessa ideoitu keramiikka-aiheista pinnoitetta, joka suunniteltaisiin erikseen. Tämä on luonteva taidekilpailun aihe, joka voidaan suunnata laajasti eri alojen taiteilijoille ja muotoilijoille.• Kilpailun voittajan tulee työskennellä yhteistyössä maisemaarkkitehtitoimiston kanssa kokonaisuuden hyväksi.

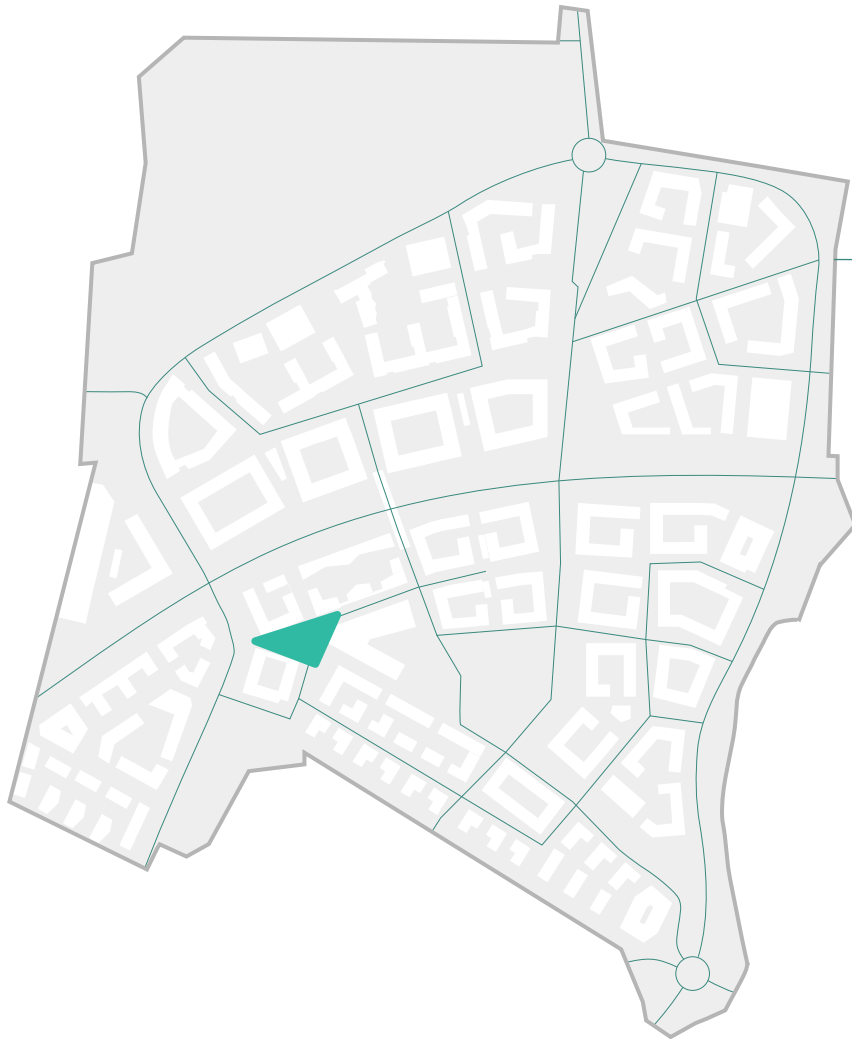

Englantilaisen kadun pollarit ovat integroitu katuun uudella tavalla *Blue carpet* -teoksessa, joka kasvaa myös penkeiksi viereisellä aukiolla.

Teoksessa kiveksen kuviot ovat otteita asuinalueen rakennusten detaljeista, joita paikalliset voivat tunnistaa. Teos on esimerkki siitä, miten keramiikka voidaan ymmärtää laajasti taiteen teemana – teknisesti ja historiallisesti se on kytköksissä yllättävän moneen taiteen lajiin.

SAVIKUKKONAUKIO

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Tämä on kohtaamispaikka alueen ihmisille ja vierailijoille, ja luonteva paikka aloittaa alueeseen tutustuminen.• Taiteen tavoitteena on tukea keskeisen julkisen tilan syntyä ja muodostumista toiminnalliseksi kokoontumispaikaksi.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Teoksena suositetaan kokonaisuutta, joka mahdollistaa yhteistä tekemistä ja ajanviettoa.• Teostyyppinä voivat olla esimerkiksi pelilliset, osallistavat teokset tai paljon yksityiskohtia sisältävät teokset, joissa riittää tutkittavaa useammalle tutustumiskerralle.• Kohteessa taiteilija on valittava osaksi alueen suunnittelutiimiä, jotta riittävä yhteistyön taso on mahdollista saavuttaa, ja taide kytkeytyy saumattomaksi osaksi ympäristöä.

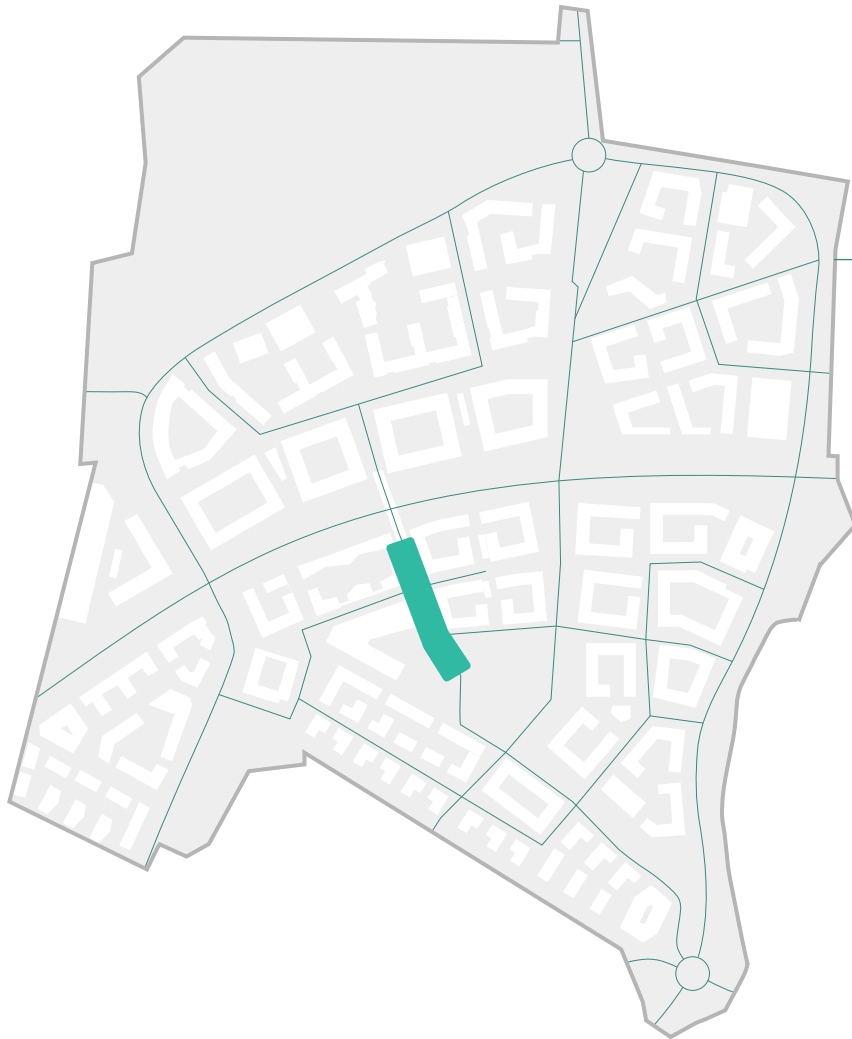
Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Teoksessa kävelykadun pätkä on otettu haltuun kullanvärisillä merkeillä, jotka kuvaavat tanssiaskeleita. Taiteilijan suunnitelman mukaan asfaltille toteutettu kuviointi on varsin kustannustehokas ratkaisu verrattuna kalliimpiin kadun pinnoitusratkaisuihin kuten graniittikiveyksiin.

Tässä teosluonnoksessa kadun kiviin on kaiverrettu vanhoista pihapeleistä tuttuja leikkiohjeita, jotka kutsuvat käyttämään kaupunkitilaa uusin tavoin.

KUKKAVAASINPOLKU & KOULUN YMPÄRISTÖ

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Tila johdattelee kulkijan kävelykeskustasta kohti koulua ja Keranpuistoa.• Alueelle on hahmoteltu paikkaa maamerkille, joka näkyisi sekä koululle, puistoon että kävelykeskustaan, ja muodostaisi huomattavan, tilaa orientoivan näkymäpäänteen useasta suunnasta katsellen.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Alueella on tällä hetkellä olemassa nk. Inexin pallo. Jo käytöstä poistunut pallonmuotoinen säiliö on olemassa-olevista alueellisista elementeistä yksi omaleimaisimmista ja helpoimmin tunnistettavista.• Inexin pallon uudelleen käsittelystä järjestetään taidekilpailu, ja uudistettu pallo sijoitetaan tälle alueelle.• Uudistus voi olla esimerkiksi pallon pinnan uudelleen käsittelyä, tai jopa pallon erottamista osiin, jotka kuitenkin tunnistaa osaksi kokonaisuutta.• Teokseksi jalostettuna, tuttu maamerkki kytkee alueen historian ja tulevaisuuden osaksi samaa tarinaa.

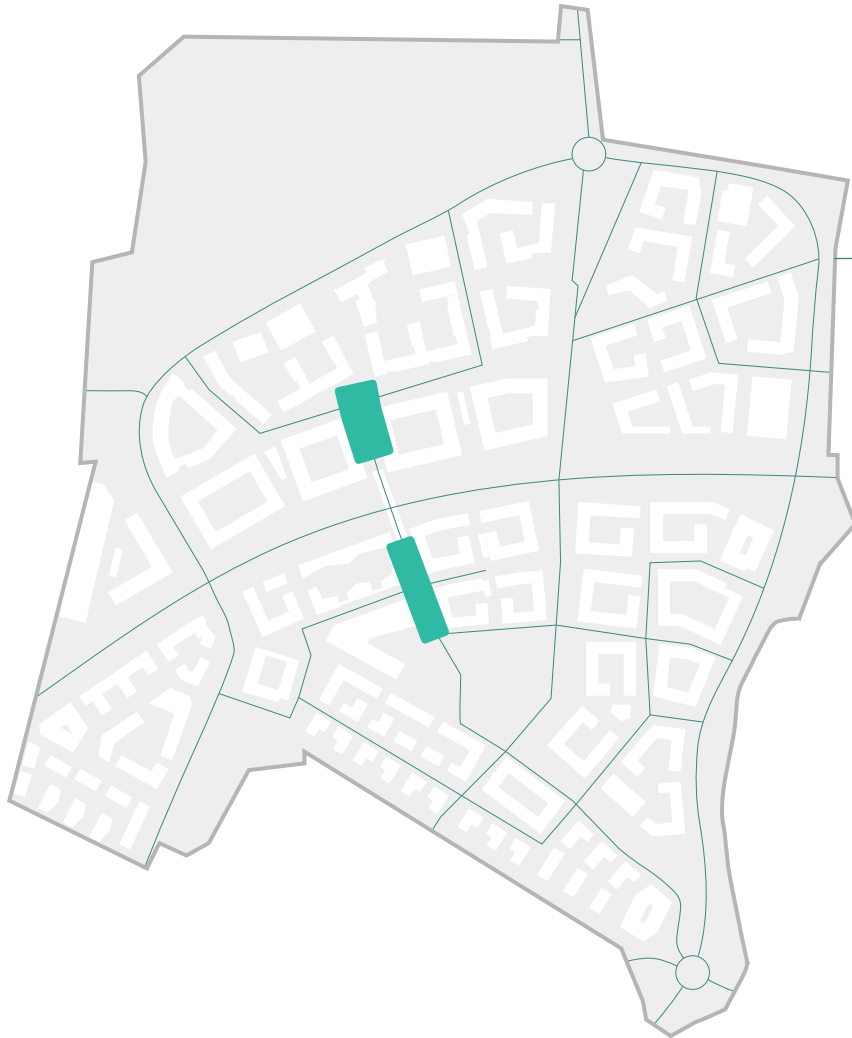

Inexin pallo nykyisellä paikallaan Kerassa

Inexin pallosta järjestettävä taidekilpailu voi antaa sille uuden elämän ja ilmeen, säilyttämällä samalla palan alueen historiaa.

Anis Kapoorin *Cloud Gate* on muodostunut Chicagon symboliksi

KESKUSTOJEN VÄLINEN YHTEYS

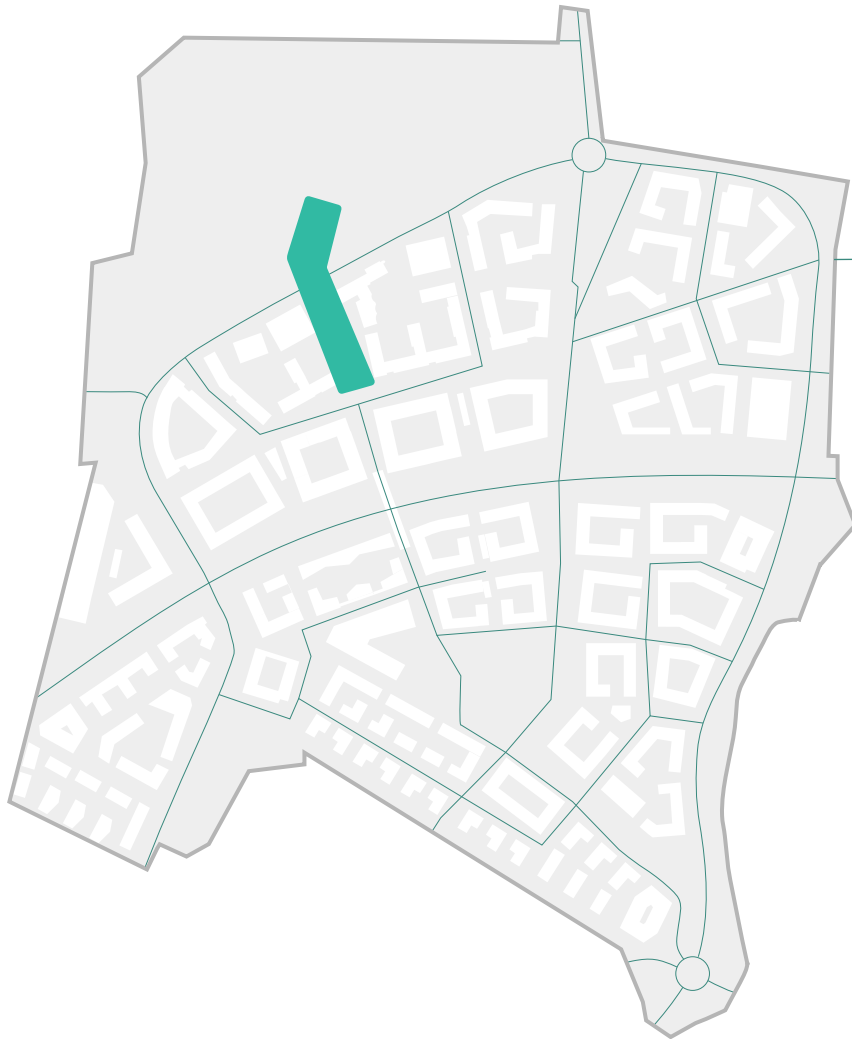
Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Keran halkaisee keskeltä rata, jonka molemmin puolin Keran keskusta sijoittuu.• Eheän alueen luomiseksi on tärkeää, että Keran eri puolia tuodaan kaupunkikuvallisesti yhteen kaikkien radan ylittävien ja alittavien reittien viihtyisyydellä• Näiden lisäksi keskustoille on muodostettavissa tunnelmallinen ja sisällöllinen yhteys, joka voi kytkeä keskustan eri puolet toisiinsa reittejä vahvemmin.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Keskustojen yhdistämisen tukemiseksi ehdotetaan kaksiosaisen teoksen sijoittamista radan molemmin puolin.• Kyseessä voi olla kaksiosainen teos, jonka osat ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa. Vuorovaikutus voidaan luoda esimerkiksi osien visuaalisen samankaltaisuuden, osien välisen suoran näköyhteyden, valon, äänen tai muun elementin avulla – mahdollisuus esim. kutsukilpailulle.• Kyseeseen voi tulla myös kaksi erillistä teosta, joilla on selkeästi erottuva yhteys toisiinsa.• Teosparin tarve ja mahdollisuudet kytkeytyvät Keransillan, sekä Keramikikkakadun ja Kukkavaasinkadun suunnitteluratkaisuihin.

Yhteys keskustojen välille voidaan muodostaa myös teknologian avulla (teosesimerkistä enemmän aseman yhteydessä). Kerassa monet kaupunkitilan palvelut tuotetaan nykyaikaisella huipputekniikalla, joten teknologian ja taiteen suhdetta voisi olla luontevaa tutkia Keran alueella enemmänkin.

Teospari voisi muodostua esimerkiksi kahdesta ääntä keräävästä pisteestä, jotka olisi sijoitettu niin, että sillan yli olisi mahdollista keskustella puheäänellä. Tässä teoksessa alumiininen kiekko koosti ja vei äänen lähes sadan metrin päähän.

YHTEYS POHJOISEEN

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Keran kävelykeskustoilta halutaan hahmottuvan viihtyisä kävely-yhteys kohti pohjoista.• Kyseessä on myös työmatkalaisille tärkeä reitti asemalta pohjoiseen.• Taideohjelman laatimisen hetkellä pohjoisimman kaava-alueen suunnittelu on kesken – tarkastelua on hyvä tarkentaa myöhemmässä vaiheessa.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Katuun kytkeytyvä, johdatteleva teos voi toteutua osittain osana Keramiikka-aukion taidekilpailua tai kuulua sen rajauksen sisälle.• Koska liikutaan kohti teknologiastaan tunnettua aluetta, taide voisi ottaa aiheensa myös sieltä, toteutuen esimerkiksi mediataiteena bussipysäkeillä.• Taiteelle voidaan ohjata teknologian sijasta myös muotoilupainotus. Lyhtypylväiden tai muiden muotoilullisten elementtien käsittely voidaan toteuttaa taiteena siten, että ne muodostavat kokonaisuuden ja johdattavat kulkijaa kohti pohjoista.

Hanna Vihriälän *Hajuaitit aakkojärjestyksessä* johdattelee alakoulun oppilaita kohti sisäänkäyntiä Tampereella.

Pasi Karjulan ja Marko Vuokolan *Olo no 22* Hietalahdessa koostuu ympäri kaupunginosaa sijoittuvista, ympäristöään heijastelevista teräspalloista, joita on mukava etsiä alueelta.

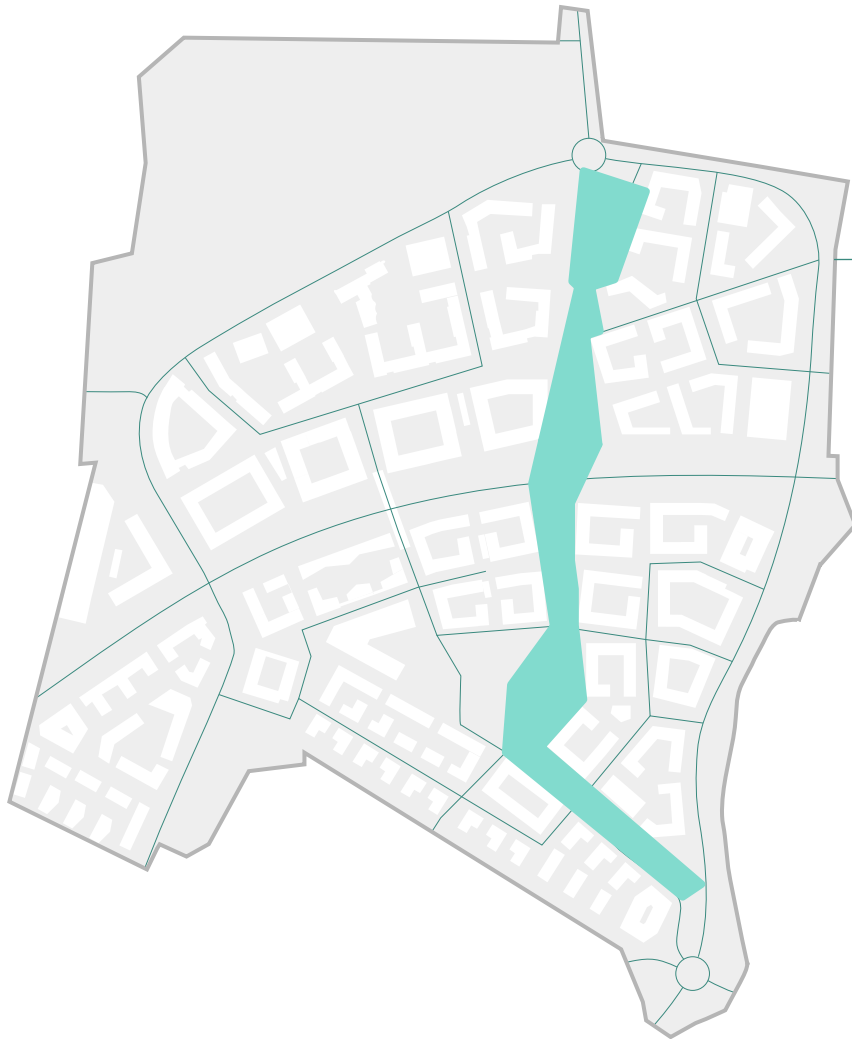

3 KERAN VIHREÄ SYDÄN

Keran keskeinen pohjois-eteläsuuntainen kävely-yhteys on Keranpuiston ja Dreijapuiston muodostama viherakseli. Saman reitin voidaan ajatella jatkuvan Karapellontien sekä Karamalmintien yli ja ali kohti Karamalmia. Toisaalta viherakseli jatkuu kohti etelää, kurkottaen aivan alueen kaakkoiskulmaan, sen alikulkuun, Reitti kulkee näin kolmen alikulun läpi ja kahden mittavan puiston lomassa.

Keran vihreän puistoakselin taidetta on syytä tutkia kokonaisuutena ja kuratoida sen taiteilijat osaksi maisemasuunnittelun tiimejä. Reittien jatkuvuutta voidaan tukea taiteella, joka on luonteeltaan paikasta toiseen johdatteluvaa tai moniosaista, kuten edellisen sivun esimerkeissä. Myös taiteen tuomisella kadun kalusteiden, kuten muuntamoiden suunnitteluun voi olla roolinsa alueella. Moniosaiset, pienetkin teokset voivat muodostaa löydettäviä kokonaisuuksia.

PUISTOAKSELI

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Taiteelle on alueella useita mahdollisia sijainteja, jotka tulee tutkia kokonaisuutena.• Tavoitteena on lisätä puiston käytön monipuolisuutta ja luoda sille kokonaisvaltainen tarina, jossa maisemasuunnittelu ja taide liittyvät yhteen ja muodostavat kiinnostavia kohtaamisen paikkoja.• Alueen taiteilijat valitaan kokonaisuutena, ja taiteilijat tuodaan osaksi maisemasuunnittelun tiimejä.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Alueen taide voi käsittää moniosaisia löydettäviä teoksia, jotka kutsuvat etsimään ja tutustumaan. Esimerkiksi muuntamoiden pinnoista voidaan järjestää taidekilpailu tai kuratoida niihin kokonaisuus.• Mukana voi harkiten olla myös isomman mittakaavan teoksia, kuten maisemasuunnittelun kanssa yhteistyössä toteutuvaa maataidetta, tai esim. tehdasrakenteiden uusio-käyttöä taiteen keinoin.• Taide voi käsittää myös puiston rakenteisiin integroitavia teoksia, esim. kalusteiden tai leikkivälineiden toteutusta taiteena.

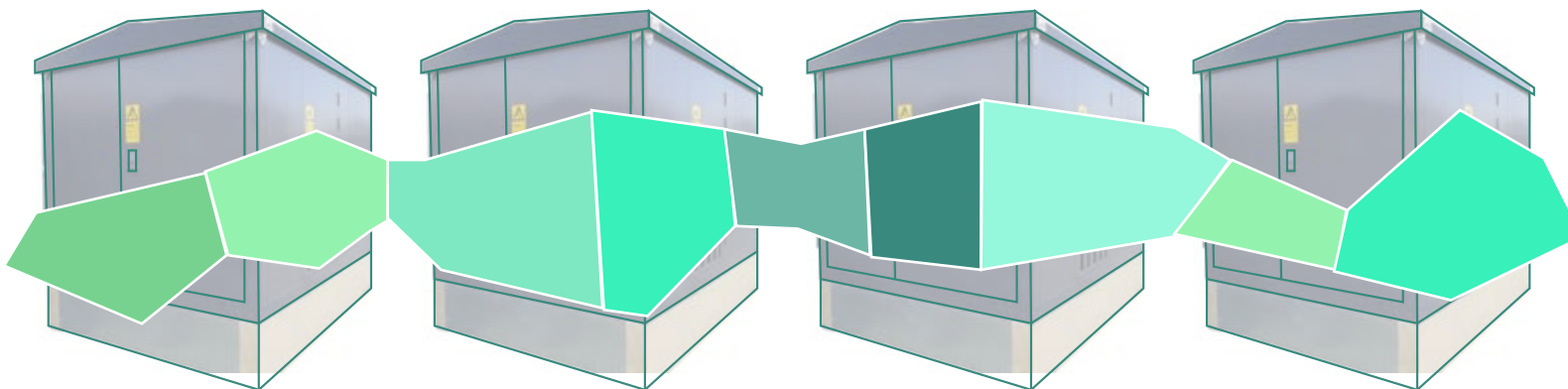

Caitlind R.C. Brown & Wayne Garrett: *Delta Garden + The City Unseen*. Tässä teoksessa kysyttiin kaupunkilaisilta kaksi kysymystä - minne olet menossa, ja missä haluat olla. Vastaukset kaiverrettiin tuhansiin koordinaattimarkkereihin, joilla laaja-alaisen puiston käytävät kuvioitiin osana taitelijoiden ja muiden suunnittelijoiden yhdessä toteuttamaa puiston uudistusta Calgaryssä, Kanadassa.

Time and Tide -teos muuttaa kapean kujan luonteen, ja kuvaa alueen historiaan liittyvien tapahtumien katkelmia. Teos muuttaa tavallisen harmaan kiveyksen aivan muuksi. Tarinallinen teos voi olla aiheena yhtä lailla puiston pintojen rakenteissa.

Muuntamorakennusten seinäpintaan toteutettu kokonaisteos voisi jatkua rakennuksesta toiseen, kutsuen etsimään seuraavaa.

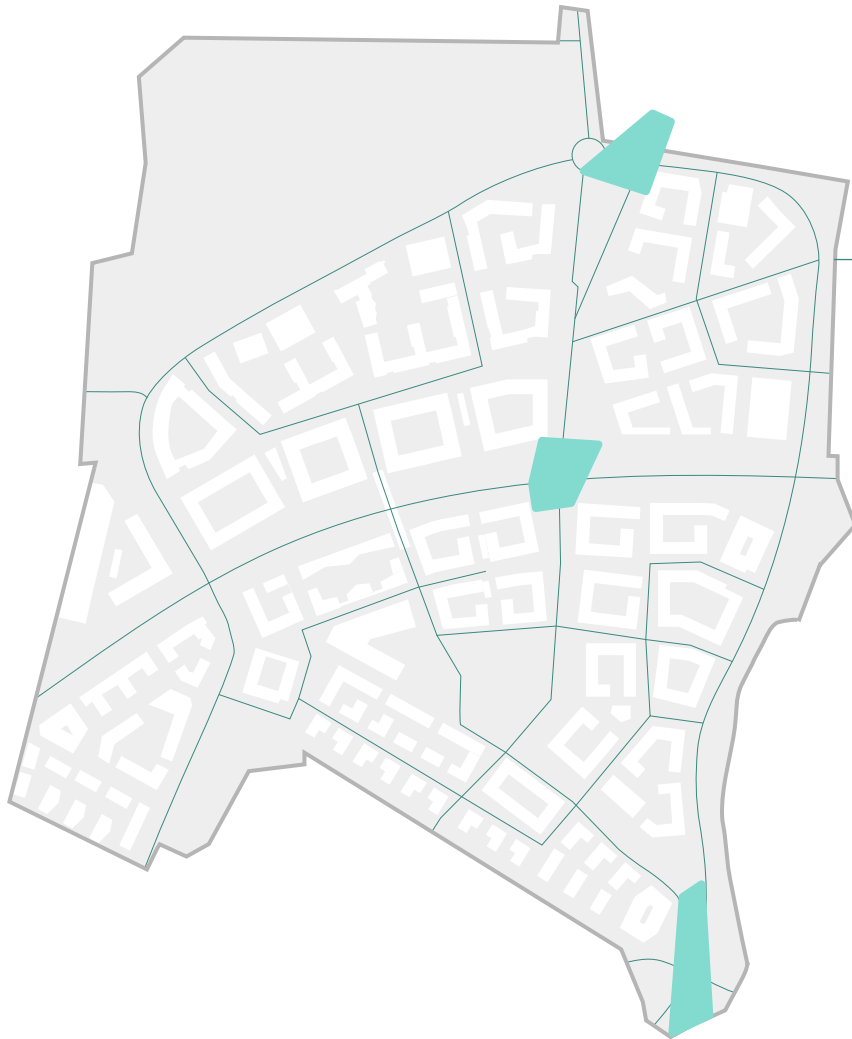
Puistojen teokset voivat olla myös leikkisiä ja toiminnallisia. Olennaista on, että taiteilija voi työskennellä osana maisemasuunnittelusta vastaavaa tiimiä.

Maisemasuunnittelun ammattilaisten kanssa yhteistyössä voidaan taiteella synnyttää vaikuttavia maaideteoksia, jotka luovat hahmon koko puistolle.

Puistoympäristössä, jossa lapsetkin voivat liikkua turvallisesti ympäristöä tutkien, voi olla myös hyvin pieniä veistoksia, jotka tarjoavat löytämisen iloa

KOLME ALIKULKUA

Tilannekuva & tavoitteet

- Keran vihreä ydin yhdistää toisiinsa kolme alikulkua, joita käyttävät myös koululaiset.
- Alikulut ovat luonteeltaan kaikille avoimia ulkotiloja, joka tekee niistä alttiita ilkeille ja muulle "asiattomalle oleskelulle", joka puolestaan voi tehdä tiloista pelottavia tai muuten saada ihmiset välttämään niitä.
- Alikulkuihin liittyy Kerassa korkeusvaihteluiden vuoksi pitkät ramppirakenteet ja niihin liittyvät tukimuurit.

Taiteen keinoja

- Teoksen on otettava kukin alikulku haltuun kokonaisuutena, sisältäen alikulkuihin liittyvät tukimuurit.
- Teostyypeissä suositaan tilaan integroitavaa, kokonaisvaltaista taidetta – esimerkiksi alikulun seiniin toteutettava maalaus tai mosaiikki voi muuttaa koko tilan luonteen.
- Valotaide voi niin ikään ottaa haltuun tilan ja tukea samalla tilan valaistusta.
- Mikäli kyseessä ei ole valoteos, teoksen valaisu on olennaista ja toteutettava huolellisesti ja ilkeältä kestäväällä tavalla.
- Kolmen alikulun välillä on suotavaa olla temaattinen yhteys, ja ne on hyvä kuratoida kokonaisuutena.

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Espoon Niittykummussa johdat-
taa Okapi-hahmo kulkijat metrol-
ta pyöräpysäköinnin kautta
aukiolle. Kasvutarinassa pienestä
geometrisesta hahmosta kasvaa
seinillä loikkiva nuori, joka muut-
tuu aukiolla kolmiulotteiseksi
veistokseksi.

Alberganportin alikulkutunnelin taideteos *Love, Love* sisältää tuhansia valosydämiä. Teos ottaa valon aidosti välineeksi taiteelle ja muuttaa koko tunnelin tunnelman poikkeuksellisella tavalla.

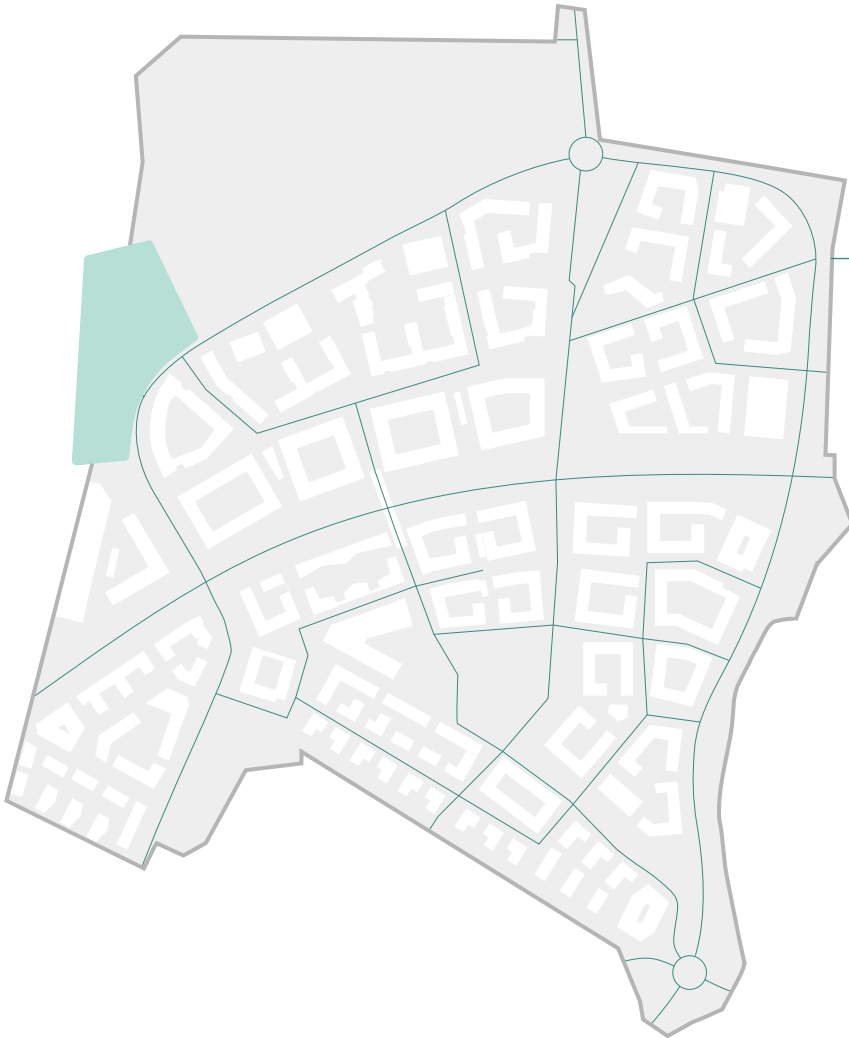

4 SAAPUMINEN KERAAN

Kera on alueena saavutettavissa paitsi raiteilla, myös autolla. Kehämäisen muotonsa vuoksi Keralle muodostuu useita eri saapumisalueita, joille jokaiselle muodostuu oma luonteensa alueen rakennuksista ja muista elementeistä.

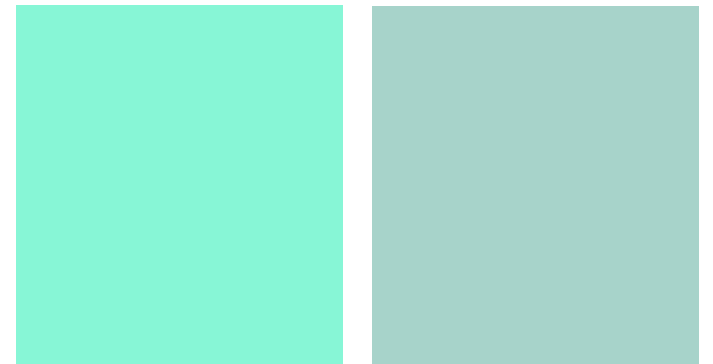
Haluttaessa näiden alueiden luonnetta on mahdollista ohjata taiteen keinoin siten, että jokin alueista hahmottuu pääsisäänkäynniksi Keraan. Teoksissa suositetaan selkeitä, vauhdissakin hahmottuvia, maamerkin muodostuvia teoksia, jotka näkyvät myös autoilijalle ja toivottavat tervetulleeksi alueelle.

LUODE

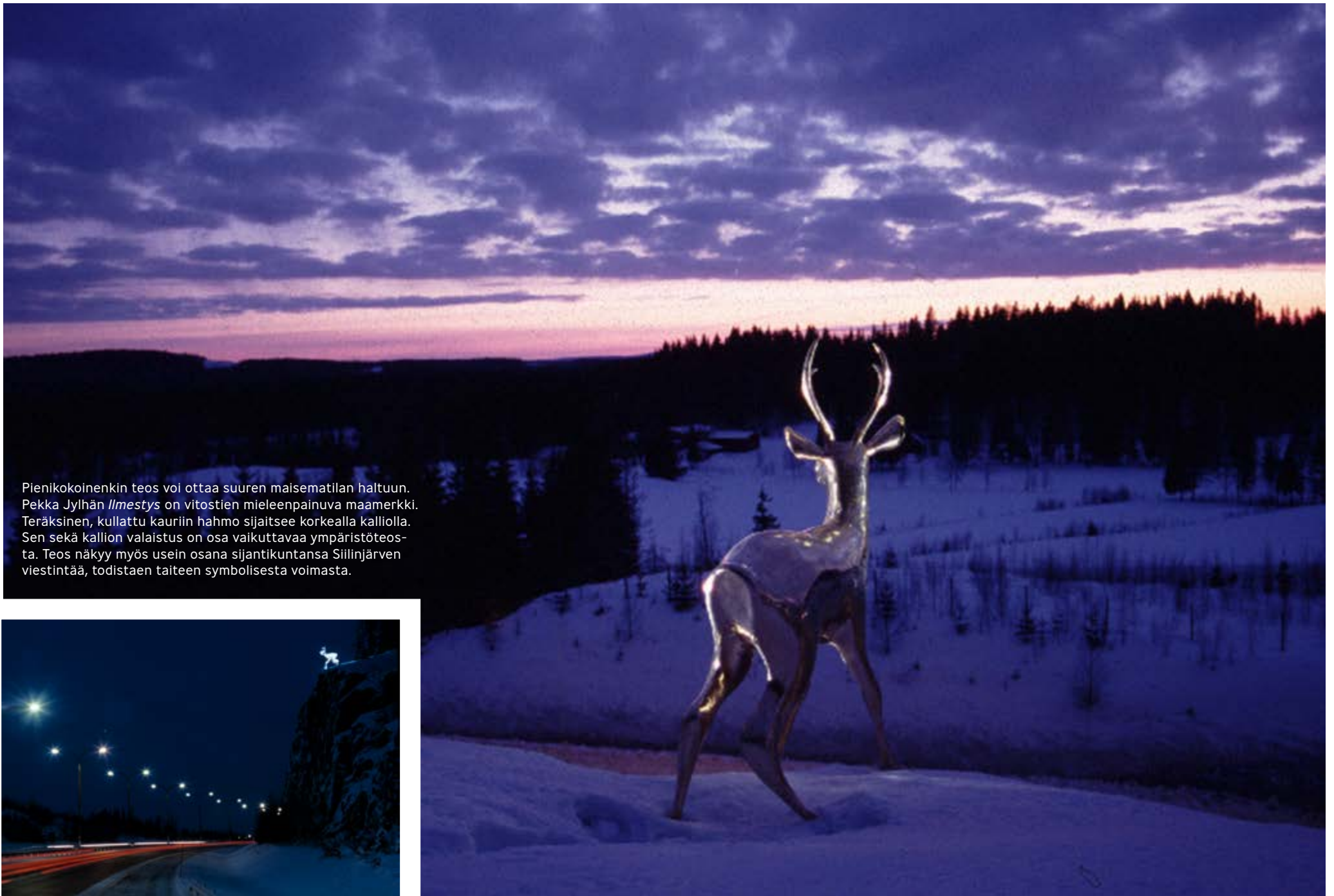

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Tilannekuva & tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Yksi keskeisistä saapumisen suunnista, kun Keraan saavutaan autolla, on Kehä II:n suunta luoteessa.• Tavoitteena on, että Keraan saapuja tunnistaa alueen ja kääntyy oikeasta kohdasta – teos orientoii ja identifioi tilaa.• Taideohjelmityön sidosryhmätyöskentelyssä todettiin, että tavoitteena on maamerkin sijaan hienovarainen saapumisalueen merkitseminen, yhdessä huolellisen maisemasuunnittelun kanssa.
Taiteen keinoja	<ul style="list-style-type: none">• Teos voi olla moniosainen, kohti sisäänkäyntiä johdatteleva veistosten tai maisemallisten elementtien kokonaisuus.• Kyseeseen voi tulla myös rakenteisiin integroitava teos, kuten mahdollisten meluaitojen käsittely taiteena.• Myös näyttävä valoteos on mahdollinen.

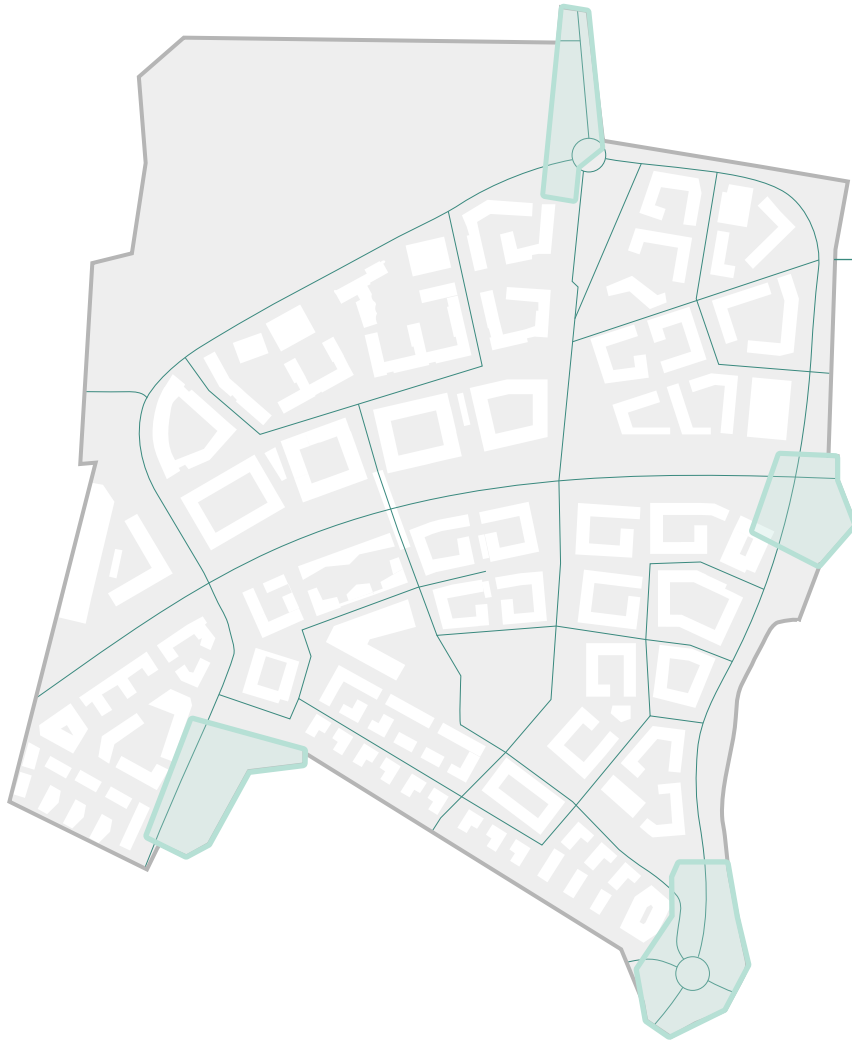

Meluidat ja muut tieympäristön elementit voidaan valjastaa mittavan kokoisen, mutta hienovaraisen taiteen näyttämöksi.

Pienikokoinenkin teos voi ottaa suuren maisematilan haltuun. Pekka Jylhän *Ilmestys* on vitostien mieleenpainuva maamerkki. Teräksinen, kullattu kauriin hahmo sijoittuu korkealle kalliolla. Sen sekä kallion valaistus on osa vaikuttavaa ympäristöteosta. Teos näkyy myös usein osana sijantikuntansa Siilinjärven viestintää, todistaen taiteen symbolisesta voimasta.

AUTOLLA MUUALTA

Tilannekuva & tavoitteet

- Keraan saavutaan autolla kaikista ilmansuunnista.
- Taideohjelmatyön osana tunnistettiin, että näistä se, joka pysyy nykyisellään, on Kehä II:n muodostama suunta. Muut ilmansuunnat johtavat tulevaisuudessa tavalla tai toisella muuttuville alueille.
- Näiden muiden saapumissuuntien tiloja on siksi päätetty tässä taideohjelmassa käsitellä väliaikaisen taiteen keinoin.

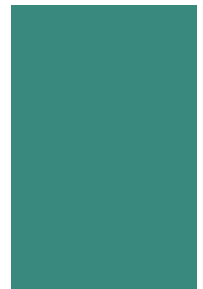
Taiteen keinoja

- Väliaikainen taide ison mittakaavan omaavissa katu- ja saapumistiloissa voi olla esimerkiksi:
 - Mediataidetta tai videoprojisoitteja julkisivuihin
 - Elinkaareltaan 5-10 vuoden aikajänteellä toteutettuja veistoksia, joissa voidaan tehdä materiaalikokeiluja tulevia, pysyviä teoksia varten
 - Valotaidetta
- Väliaikaisen taiteen mahdollisuuksia Kerassa on tutkittu kattavammin seuraavassa luvussa.

Seuraavalla sivulla on esimerkkejä teosten lähestymistavasta tässä kohteessa.

Julkisivuihin heijastettavat valoteokset voivat luoda vaikuttavia kokonaisuuksia. Eri ilmansuuntien saapumisen alueille on mahdollista toteuttaa myös teosten sarja tai teemallinen kokonaisuus, jossa kussakin huomioidaan kyseisen maiseman erityispiirteet ja olemassa olevat rakennukset ja muut elementit.

VÄLIAIKAINEN TAIDE

Väliaikaiset teokset voivat elää prosesseina alueella ja rakentua myös somessa ja netti-ilmiöinä.

Taideohjelman painotus on, asemakaavan rinnalle laadittuna ohjelmassa, pysyvässä julkisessa taiteessa. Alueen tunnelmaan voidaan kuitenkin vaikuttaa merkittävästi, etenkin sen alkuaikoina, myös väliaikaisella taiteella. Sen mahdollisuuksia Kerassa käsitellään lyhyesti tässä luvussa. Väliaikaisella taiteella tarkoitetaan tässä ohjelmassa kaikkea sellaista taidetta, joka tekee alueesta merkityksellisemmän, kiinnostavamman tai viihtyisämmän ilman, että alueelle syntyy tästä tuloksena pysyvää teosta. Teos voi olla väliaikaisesti paikalle rakennettava veistos tai muu fyysinen objekti, myös esitys.

Pia Sirein *Julkiset rakennustyöt* -teossarja osana Sculpture Expanded -näyttelyä Helsingin katukuvassa kesällä 2019.

Alueen rakentumisen tarina

- Sopiva taiteilija voisi kerätä alueelta tarinoita ja dokumentoida rakentumisen aikaista tunnelmaa tietystä näkökulmasta (esim. työmiesten vaatteet).
- Tulokset voisivat olla esillä alueen eri osissa rakentumisen eri vaiheissa ja kootusti teoksena alueen valmistuttua.

Paikallisten taiteilijoiden Kera

- Ateljee-säätiöllä on Keran eteläpuolella (ja läheisessä Kilossa) taiteilijoiden työhuoneita. Niissä työskentelevillä taiteilijoilla voisi olla kiinnostusta toteuttaa alueelle väliaikaisia teoksia, sillä heillä on jo olemassaoleva side alueeseen.

>>>
ateljeesaatio.fi

Valoteos *We are 11 million* viittaa paperittomien siirtolaisten määrään Yhdysvalloissa. Poliittinen teos on osa julkisen taiteen näyttelyä New Yorkin High Line -puistossa.

IOI for all -teoksessa sata suomalaista on valittu ti-
lastollisesti oikein edustamaan eri ikäisiä ja taustai-
sia suomalaisia. He kertovat videolla oman kotinsa
rauhassa heille tärkeistä asioista. Nimen luku IOI
viittaa katsojaan sadantenaensimmäisenä teokseen
osallistuvana suomalaisena.

Norjalainen *Future Library* -hanke
koostuu vastaistutetusta metsästä.
Metsän kasvaessa eri kirjailijoilta
tilataan teoksia, jotka julkaistaan
vasta sadan vuoden kuluttua, tästä
metsästä valmistetulle paperille.
Hanke elää netissä ja sosiaalisessa
mediassa ilmiönä, jota on mahdollista
seurata jo nyt.

”En halua tulla työpajaan tammikuuisena tiistai-iltana”

- Alueella ei ole asukkaita, ja ennen alueen raken-
tumista se voidaan kokea syrjäiseksi. Tämän vuoksi
ihmiset eivät ehkä lähde liikkeelle osallistuakseen
tapahtumaan Kerassa, jossa ei muuten ”ole mitään
nähtävää”.
- Tätä voi huomioida siten, ettei alkuvaiheessa
painota taiteessa tapahtumia, jotka edellyttävät
tulemista paikan päälle. Sen sijaan teoksia voidaan
toteuttaa siten, että eri tyyppiset kokonaisuudet
elävät paitsi prosesseina alueella, myös somessa ja
netissä rakentuvina ilmiöinä.

Opastusten visuaalinen konseptointi

- Haasteena pitkän rakennusvaiheen omaavalla alueella on opastus, kun esim. kevyen liikenteen reitit muuttuvat jatkuvasti.
- Graafisille aloille tai Aalto-yliopiston opiskelijoille voitaisiin järjestää kilpailu alueen opastuksen konseptoinnista siten, että konsepti muokkautuu vaihtuviin olosuhteisiin.

Kera junasta nähtynä

- Asema määrittää Keran aluetta joka tapauksessa – sen tarjoamiin näkyimiin tulee kiinnittää huomiota ja kääntää ne voitoksi koko alueen rakentumisen ajan.
- Alueen historiaan kytkeytyvä mahdollisuus voisi olla koota pinoon teollisuudesta muistuttavia kontteja, ja toteuttaa niihin teos aseman läheisyyteen.
- Asemalle olisi mahdollista myös tuoda teoksia, kuten veistoksia asemalla odottelevista tai kuljeksivista hahmoista.
- Odotustiloja asemalla voidaan lähestyä taiteen keinoin.

Konttien käyttö taiteen materiaalina avaa ammattitaiteilijalle loputtomasti näyttäviä mahdollisuuksia, jotka toteutuneina teoksina näkyvät kauas.

Saippuakuplatapahtuma Lissabonissa Portugalissa.

Maalauksena toteutetut optiset illuusiot tarjoavat laajoja mahdollisuuksia erilaisten väliaikaisten rakenteiden jalostamiseen – sekä someystävällisiin kuvaustilanteisiin.

Väliaikaisesta pysyväksi – case Susi Kosiomatkalla

- Joensuussa ensin väliaikaisena, festivaalin osana toteutunut teos päätettiin valaa pronssiin sen saadessa yleisön puolelleen. Myös Kerassa voitaisiin toteuttaa teoksia väliaikaisena siten, että mikäli niihin ihastutaan, on pysyvä versio mahdollinen.
- Myös isompien, pysyvien tilaustöiden prototyyppejä ja suunnitteluvaiheen elementtejä kuten materiaalitestejä olisi mahdollista asettaa esille alueelle, samalla viestien tulevasta teoksesta.
- Malli sitouttaa alueen asukkaita ja toimijoita osaksi taiteen toteutuksen prosesseja, ja päästää kurkistamaan taiteen kulisseihin.

Purettavien rakenteiden hyväksikäyttäminen

- Alueen purettavia rakenteita voisi avata taidekilpailuille tai tapahtumille, jolloin niiden ilme saisi isomman joukon ideoimaan mahdollisuuksia.
- Purettavien rakenteiden hyväksikäyttämisessä on huomioitava siihen liittyvät mahdolliset haitta-ainepitoisuudet.

Aalto-yliopiston rooli väliaikaisen taiteen toteutuksessa

Espossa on kansainvälisen tason yliopisto, jossa on monipuolista taiteen, muotoilun ja tapahtumatuotannon osaamista. Aalto-yliopistolla on myös täysipäiväinen julkisen taiteen koordinaattori, joka vastaa mm. yliopiston laajojen kampusalueiden julkisesta taiteesta ja koordinoi näyttelyitä ja tapahtumia. Kaupungin, EMMA:n ja yliopiston välinen yhteistyö tarjoaa luontevan alustan väliaikaisen taiteen ja kaupunkikulttuurin ideoinnille ja toteutukselle, ja yhteistyön mahdollisuuksia kannattaa alkaa tutkia jo nyt.

Väliaikainen teos voi myös vaikuttaa pysyvältä. Osa väliaikaisista teoksista kiertää festivaalien tai muiden tapahtumien yhteydessä maailmalla. Nämä teokset kutsuvat yleisön leikkimään.

JULKINEN TAIDE JA RAHA

TEOKSEN HINNAN MUODOSTUMINEN

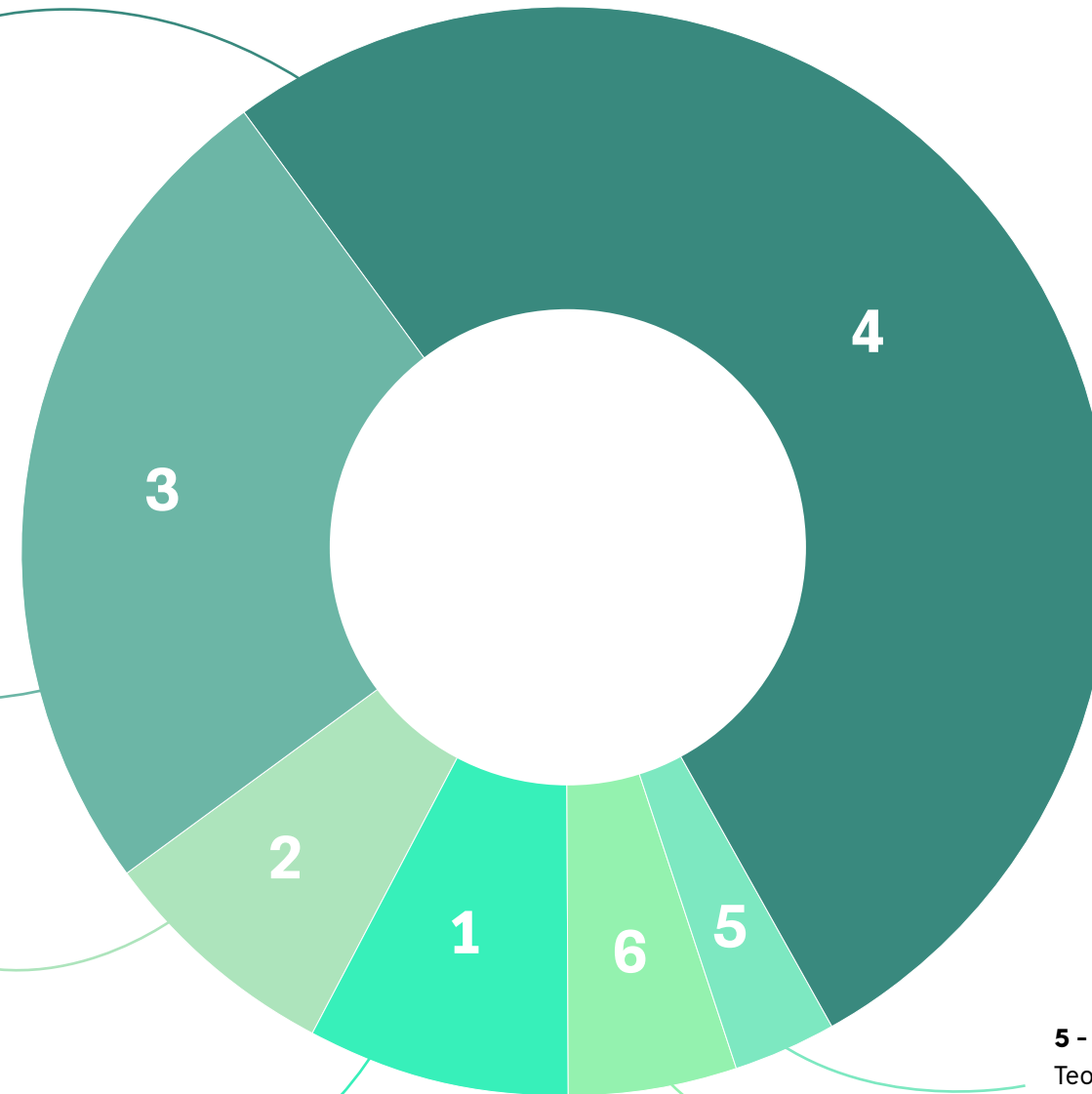
Taideteoksen hinta koostuu muutamasta, suoraan teoksen toteutustapaan kytkeytyvästä osaluueesta. Hintaan voi vaikuttaa taidehankkeen huolellisella suunnittelulla.

Keran julkinen taide toteutetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Tämän yhdistelmän onnistunut toteutuminen mahdollistuu suunnittelemalla taidehankkeet etukäteen ja käyttämällä toteutuksessa ammattitaiteilijoita oikea-aikaisesti hankkeisiin sovittaen.

MITÄ JULKINEN TAIDE MAKSAA?

Julkisen taideteoksen hinta muodostuu pääasiallisesti taiteilijan tekemästä suunnittelutyöstä, toteutuvan teoksen materiaaleista sekä teoksen konkreettisesta valmistamisesta ja asentamisesta. Lisäksi hintaan voidaan katsoa kuuluvaksi välilliset kustannukset, joita ovat esimerkiksi kohteeseen sopivan taiteilijan valinta, valintaan mahdollisesti liittyvät kilpailut tai muut hallinnolliset prosessit ja hankkeen koordinointi, sekä aikanaan valmiin teoksen huolto ja ylläpito.

4 - Valmistus ja materiaalit

Taideteoksen konkreettisen valmistuksen kustannukset, esimerkiksi veistoksen valaminen tai monesta osasta koostuvan teoksen kokoonpano joko taiteilijan itsensä tai alihankkijan toteuttamana.

3 - Taiteilijan suunnittelutyö

Taiteilijan työtä, jossa teoksen idea syntyy ja sen tuleva ilme saa muotonsa suunnitelmien tai piirustusten muodossa. Taiteilija ratkaisee tekniset toteutustavat sekä vie ne hyväksyttäväksi esim. taidetyöryhmälle.

2 - Kuratointi

Taidekenttää ja kohteeseen sopivia tekijöitä kattavasti tuntevan ammattilaisen valmisteleva kohteeseen sopivan taiteilijan etsiminen ja valinta.

1 - Taidekoordinointi

Julkisen taiteen prosesseja tuntevan tahon toteuttamaa taidehankkeen tuotantoa, hallintoa, viestintää ja muuta taidehankkeen sujuvuutta tukevaa työtä.

5 - Asennus

Teoksen kiinnittäminen paikoilleen.

6 - Huolto

Teoksen ylläpitoa sille tarkoitetussa ilmeessä teokselle sovitun elinkaaren loppuun saakka.

MITÄ INTEGROITU TAIDE MAKSAA?

Taidetta toteutetaan lähtökohtaisesti ympäristön laadun kohottamiseksi. Sen vuoksi asia, josta ei koskaan kannata säästää, on kohteeseen sopivan ammattitaiteilijan valinta. Onnistuneen taiteilijavalinnan pohjalta osa-alueita, joissa säästöjä on usein mahdollista saavuttaa, ovat materiaali-, toteutus- ja huoltokustannukset.

Edellisen ja tämän sivun kaavioilla on havainnollistettu yksinkertaistaen, missä suhteessa taide-teoksen kokonaiskustannukset pienenevät, mikäli teos integroidaan osaksi muita rakenteita.

Kun taideteos toteutuu osaksi muuta ympäristöä eikä lisänä siihen, korvaavat taideteoksen materiaali, asennus-, huolto- ja osittain myös suunnittelukustannukset niitä kustannuksia, joita rakenteen toteuttamisesta joka tapauksessa hankkeelle koituisi. Esimerkkiteoksia voivat olla kadun pintarakenteena toteutetut teokset tai kadun kalusteita korvaavat teokset – kuvia integroiduista teoksista löydät kohdekohtaisista teosesimerkeistä!

3 - Taiteilijan suunnittelutyö

Taiteilijan työtä, jossa teoksen idea syntyy, ja sen tuleva ilme saa muotonsa suunnitelmien tai piirustusten muodossa. Taiteilija ratkaisee tekniset toteutustavat sekä vie ne hyväksyttäväksi esim. taidetyöryhmälle.

2 - Kuratointi

Taidekenttää ja kohteeseen sopivia tekijöitä kattavasti tuntevan ammattilaisen valmisteleva kohteeseen sopivan taiteilijan etsiminen ja valinta.

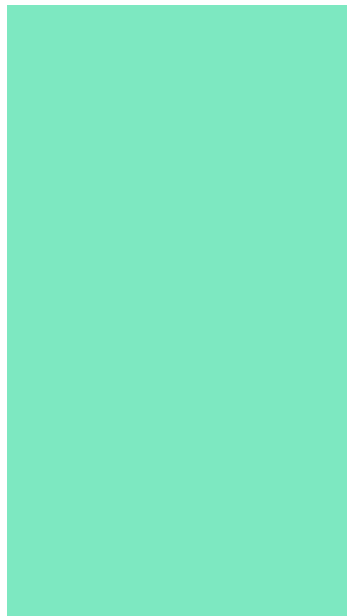
1 - Taidekoordinointi

Julkisen taiteen prosesseja tuntevan tahon toteuttamaa taidehankkeen tuotantoa, hallintoa, viestintää ja muuta taidehankkeen sujuvuutta tukevaa työtä.

Integroidun teoksen materiaalit, valmistus, asennus ja huolto korvaavat kohteen normaaleja, vastaavia hankintoja.

Taiteen integrointi rakenteisiin on tuttua vanhojen kaupunkien yksityiskohdista.

Käytännössä, kun integroitua taidetta halutaan toteuttaa Kerasa, kaupunki edellyttää, että kohteeseen toteutussuunnitelmia tuottava taho sisällyttää suunnittelutiimiin EMMA:n osoittaman taiteilijan. Taiteilija suunnittelee osana tiimiä kaupunkitiloihin integroituja taiteellisia ratkaisuja, jotka korvaavat tyypillisiä rakenteita ja niiden kustannuksia. Taiteen kohteena voivat tällöin olla mm.

- Penkit, telineet, kaiteet ja muut kadun kalusteet
- Pollarit, muurit ja muut kaupunkitilan elementit
- Katujen ja aukioiden pinnat materiaaleineen

Taideteos korvaa sitä materiaalia ja muotoa, joka tilaan joka tapauksessa tulisi toteuttaa. Näin on mahdollista säästää teoskustannuksissa ja samalla varmistaa, että taide on luontevassa vuorovaikutuksessa muun suunnittelun ja toteutuvan tilan kanssa.

On huomioitavaa, että aivan kaikkia teoksia ei ole mielekästä toteuttaa täysin rakenteisiin integroiden. Mikäli vaikkapa aukiolle kaivataan kauas erottuvaa maamerkkiä, ei teos voi sijaita kadun pinnassa, vaan se tulee suunnitella ja toteuttaa omaksi, erilliseksi kokonaisuudekseen.

Taideteos voi toisinaan korvata sitä materiaalia ja muotoa, joka tilaan joka tapauksessa toteutetaan.

Martti Aihan *Länsilinkki* korvaa koko sillan taideteoksella

JULKISEN TAITEEN RAHOITUSMALLIT

Neljä viidestä pääkaupunkiseudun asukkaasta haluaa nähdä taidetta osana arkiympäristöjään. Alueelle rakennetun taiteen lisäkustannus päättyy lopulta asuntojen hintoihin, mutta lisä on yksittäiselle asukkaalle hyvin pieni.

Keran alueen julkinen taide rahoitetaan hajautetulla rahoitusmallilla, jossa kaupunki, maanomistajat ja alueelle rakentavat yrittäjät jakavat taiteen toteuttamisen rahoitusvastuun yhdessä. Seuraavilla sivuilla kerrotaan mallista tarkemmin ja esitellään Suomessa yleisesti käytettyjä tapoja rahoittaa taideteoksia yhteiseen tilaan.

MITEN JULKINEN TAIDE RAHOITETAAN SUOMESSA?

Julkisen tilan suunnittelun ja toteutuksen monopoli on Suomessa kunnilla ja kaupungeilla. Kaupungit taas saavat tulonsa kaupunkilaisilta, eli **kaiken julkisen tilan rakentamisen rahoittavat viime kädessä kaupunkilaiset.** Kaupunkilaiset taas tutkitusti haluavat nähdä taidetta osana arkiympäristöjään, joten tässä mielessä julkisten varojen käytöllä julkisesti kaikkien saavutettavilla olevaan taiteeseen on vahva kansan tuki.

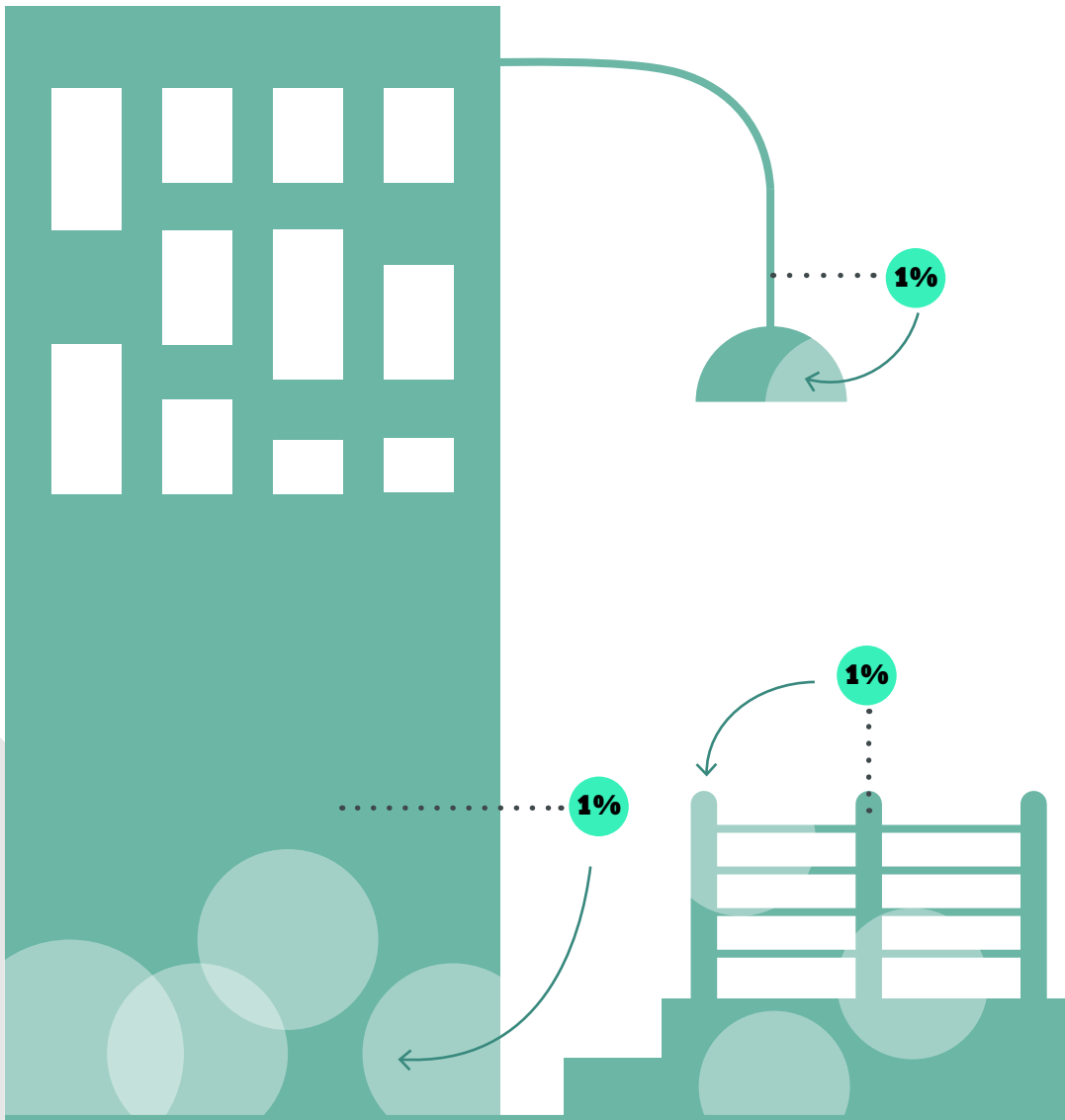
Mitä kautta kaupunkilaisten rahat sitten päätyvät taiteen rakennusmateriaaliksi? Tavallisin julkisen taiteen muoto Suomessa ovat museoiden julkisiin tiloihin sijoitetut kokoelmateokset. Museoiden tehtävä on asiantuntijatahona hankkia taidetta ja saattaa sitä yleisön saataville. Julkisiin tiloihin sijoitetut teokset toteuttavat tätä tehtävää. Tämän lisäksi useat eri suomalaiset kunnat ovat viime vuosikymmeninä

ottaneet käyttöön prosenttiperiaatteen.

Prosenttiperaate on kattokäsite, jonka mukaan kaupunki sitoutuu käyttämään omien rakennushankkeidensa kustannuksista noin prosentin taiteeseen.

Periaatetta voi soveltaa julkisten rakennusten, kuten päiväkotien tai kirjastojen rakentamisessa, mutta myös esimerkiksi aukion tai puiston toteuttamisessa on mahdollista käyttää prosenttiperiaatetta, ja siten tuottaa kohteen yhteyteen julkinen taideos.

Sitä mukaan kun julkisen taiteen arvostus on kaupunkilaisten keskuudessa noussut, on taidetta haluttu mahdollistaa myös keskustojen ulkopuolelle, esimerkiksi asuinalueille.

MITEN JULKINEN TAIDE RAHOITETAAN ESPOOSSA JA KERASSA?

Espoon julkisen taiteen periaatteissa on määritelty neljä julkisen taiteen rahoittamisen mallia, jotka pohjaavat Suomessa viime vuosina yleistyneisiin, hyväksi havaittuihin käytäntöihin. Rahoitusmalleja yhdistää suunnitelmallisuudella saavutettu säästö.

Kerassa on suunniteltu sovellettavaksi Espoon julkisen taiteen periaatteissa vahvistettuja malleja. Lisäksi voidaan tulevaisuudessa tutkia muita rahoituksen mahdollisuuksia.

Seuraavalla sivulla on esitetty Keran taiteen rahoittamisen mallit suhteessa Suomessa yleisiin käytäntöihin.

I Rahastomalli

2 Taide kaupungin rakentamisessa

3 Integroitu taide

4 Museoiden kokoelmat

Tutustu periaatteisiin osoitteessa:

www.paaf.fi/espoo-julkisen-taiteen-periaatteet

1

Rahastomalli

Suomessa alueellisten taideohjelmien osana kerätään yleensä rakennuttajilta **kerrosalaan sidottu taidemaksu**, joka sitten rahastoidaan projektialueen määrärahaan. Maksun suuruus on tyypillisesti 10-20 € / kem². Teokset sekä niiden koordinointi ja huolto on tällöin mahdollista kustantaa alueelle ko. määrärahasta keskitetysti, kaupungin ohjauksessa.

Keraan on toteutumassa lähes 570 000 kerrosneliötä uutta rakentamista. Alueelle esitetään edellä kuvatulla tavalla kerrosalakohtaista panosta, jolla maanomistajat osallistuvat taiteen rahoittamiseen kaupunginosan yhteisiin tiloihin. Maksun suuruudeksi esitetään 7 euroa / kem² ja se voidaan kerätä erillissopimuksin.

2

Taide kaupungin rakentamisessa

Isommilla suomalaisilla kaupungeilla on tyypillisesti jonkinlainen käytäntö siitä, että kaupunki esimerkiksi kirjastoja tai kouluja rakentaessaan hankkii kohteisiin taidetta. Käytäntöä sovelletaan usein **kaupungin kattavan periaatteen, kuten prosenttiperiaatteen alla**. Lähtökohtaisesti ei ole estettä sille, että hankintamallia sovellettaisiin myös infra- ja viherrakentamiseen, jolloin teokset olisivat laajemman yleisön saavutettavissa.

Espoon julkisen taiteen periaatteiden mukaisesti kaupunki sitoutuu ohjaamaan osan oman rakentamisensa määrärahoista taiteeseen. Teosten toteutus on mahdollista paitsi julkisten rakennusten toteutuksen yhteydessä, myös puisto-, aukio- ja muissa ympäristörakentamisen kohteissa. Tarkemman suunnittelun osana tutkitaan, mitkä kohteet toteutetaan tällä tavoin ja mitkä rahoitetaan rahastomallilla.

3

Integroitu taide

Tyypillisesti kun suunnitteluun halutaan integroida taideteos, ohjataan tuo työ Suomessa jollekin, joka valmiiksi on mukana hankkeen suunnittelussa, kuten suunnitteluyrityksen graafiselle suunnittelijalle tai arkkitehdille. Tällöin työstä ei vastaa siihen koulutettu ammattilainen, ja tulosten taiteellinen laatu vaihtelee.

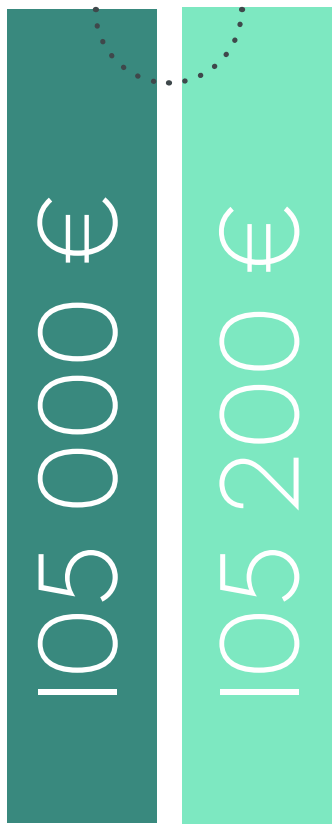
Espoon Julkisen taiteen periaatteiden mukaan: **“Espoo käyttää aina ammattitaiteilijoita, kantaen vastuun lopputuloksen laadusta ja arvostaen ammattilaisuutta.”** Jotta myös integroitu taide toteutuu Kerassa ammattitaiteilijoiden toimesta, edellytetään valituissa kohteissa ammattitaiteilijan mukanaoloa suunnittelutiimissä. Integroidun taiteen toteutustapaa ja etuja on kuvattu tarkemmin sivulla 69.

4

Museoiden kokoelmat

Kaikkein yleisin keino julkisen taiteen esille saattamiseksi Suomessa on **museoiden kokoelmien tuominen julkiseen tilaan**.

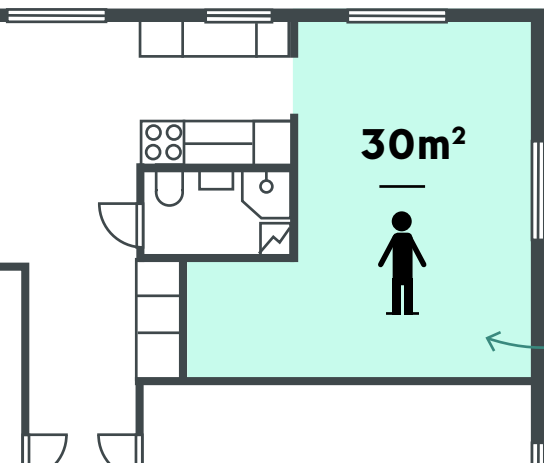
EMMA:n kokoelmateoksia sijoitetaan Keraan, tai EMMA voi tehdä myös kokoelmiinsa liitettäviä tilausteoksia, jotka toteutetaan nimenomaan Keraan.

Asukkaalle koitua lisäkustannus julkisesta taiteesta on lopulta häviävän pieni. Samalla julkisella taiteella on kansan laaja hyväksyntä.

200 €

Kun keralainen maksaa yksióstään vain 200 € enemmän, kertyy Keraan 2,8 miljoonan euron taidebudjetti.

Esimerkilaskelma taiteen vaikutuksista asuntojen hintoihin.

- Asunnon hinta Espoossa 3500 €/m² (ka.)
- Esimerkkiasunnossa 30 m²/hlö → hinta 105 000 €/asukas
- "Taidelisiä" tähän 200 €/hlö → hinta 105 200 €/asukas
- 14 000 asukasta x 200 € = 2 800 000€
- Esimerkissä laskettu vain asuntorakentamisen osuus Kerassa

TAIDETTA KAUPUNKIIN – YHTEINEN HANKE

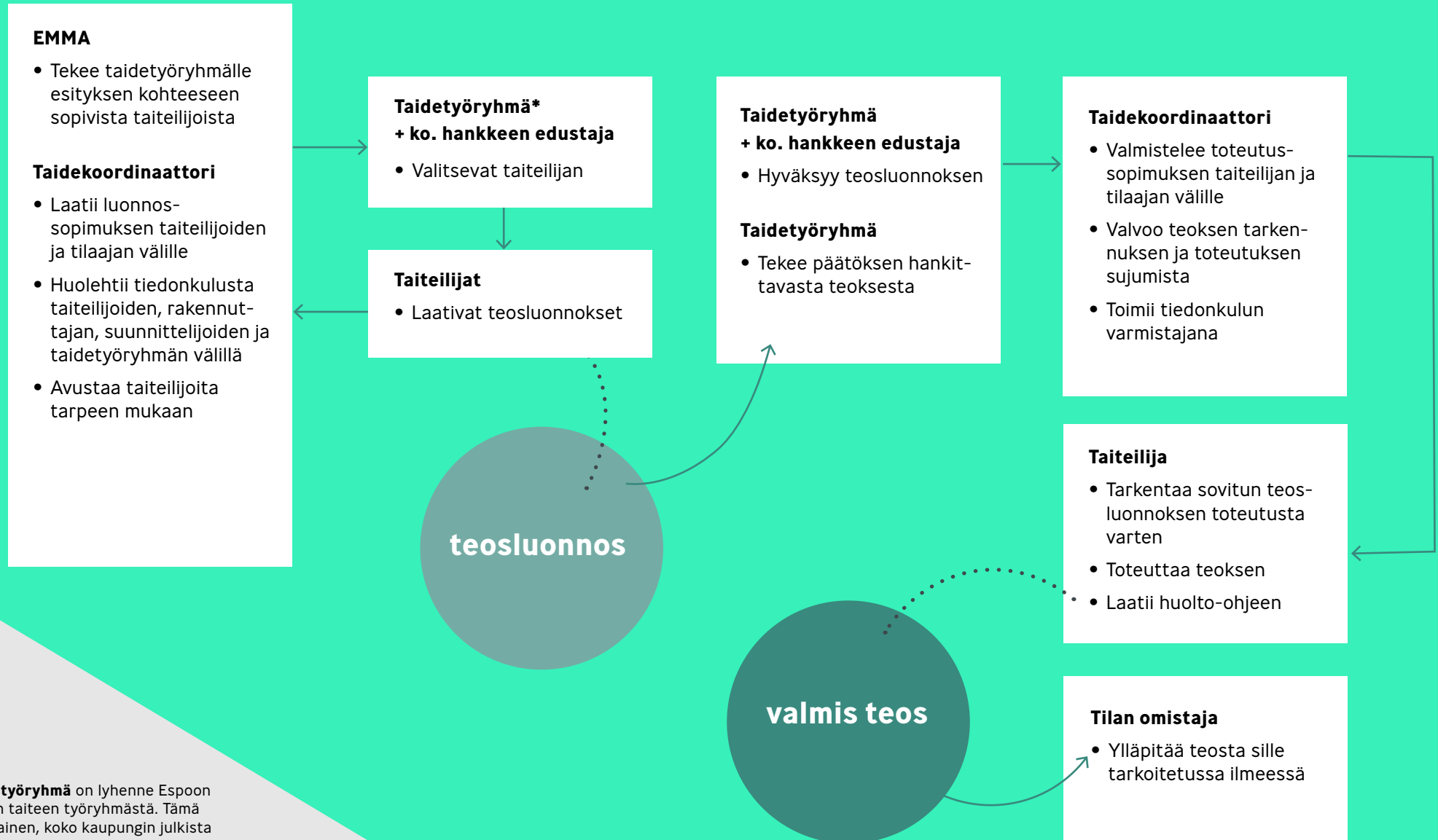
TAIDEHANKKEEN SUJUVA TOTEUTUS

Taidekoordinaattori huolehtii taidehankkeiden sujuvuudesta ja osapuolten välisestä tiedonkulusta. Hän osaa myös puhua niin taiteen kuin suunnittelijoidenkin kieltä.

Julkinen taide toteutetaan Kerassa monialaisena yhteistyönä, jossa kustakin työvaiheesta vastaa siihen koulutettu ammattilainen. Seuraavalla sivulla on esitetty kaavion muodossa Keran taiteen työnjako, jonka jälkeen kuvataan kunkin tahon roolia erikseen.

TAIDEHANKKKEEN KULKU

* **Taidetyöryhmä** on lyhenne Espoon julkisen taiteen työryhmästä. Tämä monialainen, koko kaupungin julkista taidetta ohjaava työryhmä on kuvattu tarkemmin Espoon julkisen taiteen periaatteissa.

TAIDEHANKKEEN TEKIJÄT

Taidekoordinaattori

- Keran taideohjelma on Espoon julkisen taiteen periaatteiden mukainen alueellinen taideohjelma.
- Julkisen taiteen periaatteiden mukaisesti *"alueellisen taideohjelman laatimisesta vastaa ja sen toteutusta koordinoi Espoon julkisen taiteen työryhmälle ulkopuolinen taidekoordinaattori"*.
- Taidekoordinaattori toimii konsulttina, yhteistyössä kaupungin ja EMMA:n kanssa, ja huolehtii julkisen taiteen toteutuksen sujumisesta sekä eri osapuolten välisestä tiedonkulusta.
- Koordinaattorin palkkio kustannetaan syntyvästä alueellisesta taiteen budjetista.
- Koordinaattori huolehtii kaikista käytännön järjestelyistä, mukaan lukien sopimusten valmistelu, kokousten sihteerinä toimiminen, taiteilijoiden työn ohjaus ja tiedonkulun varmistaminen hankkeiden eri osapuolien välillä. Koordinaattori raportoi työstään julkisen taiteen työryhmälle.

EMMA

- Espoon Modernin taiteen museo EMMA etsii ja esittää kohteisiin sopivat taiteilijat tai ehdottaa ulkopuolista kuraattoria nähdessään sen parhaaksi. Taiteilijavalinnat tehdään kaupungin, rakennusliikkeiden ja muiden toimijoiden välisenä yhteistyönä EMMA:n esitysten pohjalta.
- Teokset toteutuvat lähtökohtaisesti julkisiin ulkotiloihin ja jäävät toteuduttuaan kaupungin omistukseen. Espoon ja EMMA:n yhteistyösopimuksen mukaan Espoon kaupunki tilaajana voi lahjoittaa teoskonseptin EMMA:lle, jolloin teoksen hoitovastuusta ja elinkaaresta sovitaan EMMA:n ja kaupungin kesken tapauskohtaisesti. Tällöin voidaan sopia esimerkiksi, että EMMA vastaa teoksen dokumentoinnista, ja konservointiin liittyvistä asioista ja kaupunki vastaa esimerkiksi vuosittaisista puhdistuksista sekä rakenteiden ja ympäristön kunnossapidosta.

Julkisen taiteen työryhmä

Taiteen toteutumista ohjaa Espoon julkisen taiteen työryhmä. Ryhmään osallistuu tahoja esimerkiksi sivistystoimesta, kaupunkisuunnittelusta, kaupunkitekniikasta, tilapalveluista ja EMMA:sta. Ryhmä muodostetaan ennen alueen taidekoordinoinnin kilpailutusta ja toteutusta. Ryhmä tunnistaa kulloinkin ajankohtaiset hankkeet, käynnistää niihin kytkeytyvät taidehankkeet taideohjelman mukaisesti sekä ohjaa taidekoordinaattorin työtä.

Taiteilijat

Taideohjelmassa määriteltyihin kohteisiin kiinnitetään ammattitaiteilijat, jotka valitaan EMMA:n esitysten pohjalta. Taiteilijat sopivat teosten toteutuksesta hankekohtaisesti kaupungin kanssa kunkin kohteen toteutuksen tullessa ajan-kohtaiseksi. Koordinaattori valmistelee hankekohtaiset sopimukset taiteilijan ja kaupungin välille, ohjaa hankkeiden käytännön toteutusta ja toimii taiteilijan tukena. Taiteilijat vastaavat teosten suunnittelusta ja toteutuksesta erillisten luonnos- ja toteutussovimusten mukaisesti.

Nykyiset maanomistajat, rakennusliikkeet

Alueen arvon nousu taiteen avulla hyödyttää alueen nykyisiä ja tulevia maanomistajia ja muita toimijoita. Tällä perusteella on alueen maanomistajille esitetty tässä taideohjelmassa 7 euron kerrosneliökohtaista taidemaksua, jonka avulla on mahdollista rahoittaa osa Keran julkisten tilojen taiteesta. Lähtökohtaisesti alueen taideteokset toteutetaan julkisiin ulkotiloihin ja ne jäävät kaupungin ja EMMA:n huoltovastuulle.

Suunnittelijat

Laadukas ympäristö- ja arkkitehtisuunnittelu ovat Keran kaupunkitilojen laadun sydän, jonka lähtökohdista ammattimaisen taiteen on mahdollista nousta. Kaikkien teosten ja taide-elementtien suunnittelu ja toteutus kuuluvat EMMA:n esitysten pohjalta valittaville taiteilijoille, joiden kanssa suunnittelualan ammattilaiset toimivat yhteistyössä taideohjelman mukaisesti.

Kaupunkilaiset

Keran asukkaille ja alueella työskenteleville luodaan kattavat puitteet osallistua pysyvästi alueelle jäävien taideteosten valintaprosesseihin siten, että alueen taide koetaan omaksi. Kaupunkilaisten osallistumista julkisen taiteen toteutukseen on kuvattu tarkemmin kohdassa Osallistaminen ja viestintä.

Elinkaaren pituudesta sovitaan kunkin teoksen hankinnan yhteydessä erikseen

TAIDETEOKSEN ELINKAARI JA HUOLTO

Pysyvien teosten omistajuus määräytyy sen mukaan, kenen tontille teos toteutuu. Valtaosa teoksista jää Kerassa kaupungin omistukseen ja osaksi EMMA:n kokoelmia. Lähtökohtaisesti teoksen omistaja vastaa teoksen ylläpidosta ja huollosta kustannuksineen teoksen valmistumisesta aina sille sovitun elinkaaren loppuun saakka. Elinkaaren pituudesta sovitaan kunkin teoksen hankinnan yhteydessä erikseen. Elinkaari voi olla väliaikaisen teoksen kohdalla päivästä muutamaan kuukauteen, pysyvän teoksen kohdalla

esimerkiksi 15-20 vuotta. Teokset suunnitellaan siten, että niiden kunnossapito on helppoa ja soveltuu EMMA:n ja kaupungin normaaleihin kunnossapitotoimiin.

Sovitun elinkaaren päättyessä teos on mahdollista poistaa paikalta, mikäli sen ylläpito on kallesta huolimatta osoittautunut teoksen omistajalle kohtuuttoman haasteelliseksi. Rikkinäistä teosta ei lähtökohtaisesti ole lupaa pitää esillä. Kaikkien osapuolten niin halutessa voidaan teoksen elinkaarta myös jatkaa sovitun ajan päättyttyä.

OSALLISTAMINEN JA VIESTINTÄ

Taide voi myös toimia alueen viestinnässä siten, että toteutuvat teokset otetaan voimakkaasti mukaan alueen toimijoiden omaan viestintään.

Julkisen tilan taidetta tehdään julkisessa tilassa liikkuvia ihmisiä varten. Tarkoitus on, että taide edesauttaa kiinnostavan kaupunkitilan luomisessa ja herättää asukkaissa kokemuksen, että tämä tila on heitä varten, heitä arvostaen rakennettu. Tähän kokemukseen voidaan myötävaikuttaa osallistamisella, eli sillä että kaupunkilaisille luodaan mahdollisuuksia osallistua taiteen toteutukseen ja kokemiseen eri tavoin.

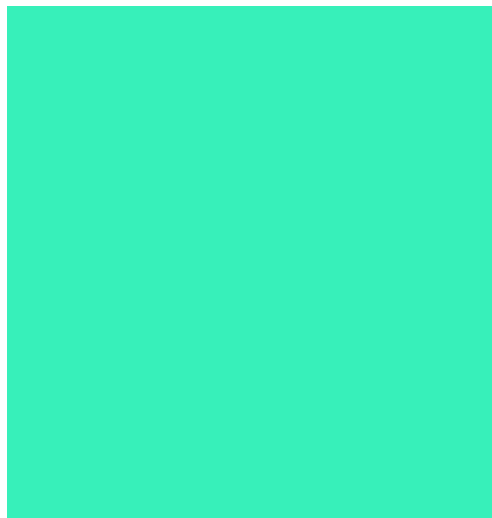

Osallistumisen mahdollisuuksia voivat olla esimerkiksi seuraavat:

KAUPUNKILAISTEN ROOLI JULKISISSA TAITEESSA

- Kaupunkilaisille varataan mahdollisuus äänestää suosikkiaan keskeisten kohteiden (asema, puisto, alikulut) taideteosten valinnassa. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että EMMA:n sekä julkisen taiteen työryhmän valittua kolme toteutuskelpoisinta ehdotusta, asetetaan ne julkisesti nähtäville ja äänestettäväksi. Saadut äänet ja kommentit on tällöin huomiotava lopullisessa valinnassa.
- Taiteilijan työstäessä teostaan, asetetaan siihen liittyviä materiaalikokeiluja tai muita työvaiheita julkisesti esille osaksi työmaa-aitoja, juna-asemaa tai muita Keran kaupunkitiloja. Näin asukkaiden on mahdollista konkreettisesti seurata taiteen valmistamista.
- Keran taiteelle avataan omat nettisivut sekä sosiaalisen median kanavat, joiden kautta tiedotetaan aiheeseen liittyvistä asioista kaupungin muiden, yleisempien tiedotuskanavien rinnalla.
- Sähköisten kanavien lisäksi tuodaan tietoa konkreettisesti paikan päälle aina kun se on mahdollista. Esimerkiksi Keran aseman taiteeseen liittyviä kysymyksiä voidaan käsitellä asemalle konkreettisesti tuoduilla kylteillä tai väliaikaisilla maalauksilla, joilla avulla paitsi kerrotaan, myös kerätään tietoa alueesta ja siihen liittyvistä kokemuksista.
- Taiteilijavalinnoissa voidaan osittain painottaa osallistavia ja yhteisöllisiä teoksia siten, että teos muodostuu yhteistyössä alueen asukkaiden, alueen työntekijöiden, aluetta rakentavien rakennusliikkeiden työntekijöiden tai muiden sellaisten ihmisten kanssa, joilla on konkreettinen kytkös Keraan.
- Kartoitetaan asukkaiden ympäristössään kokemia arvoja, merkityksiä ja historiaa, ja tuodaan nämä taiteilijoiden käyttöön teosten suunnittelun taustatiedoksi. Tässä olennaista on osallistamisen oikea-aikainen kytkeminen kyseiseen taidehankkeeseen joko työpajojen muodossa tai muilla tavoin.

MUITA OSALLISTAMISEN MAHDOLLISUUKSIA: Aalto-yliopisto, alueen toimijat, ja muut sidosryhmät

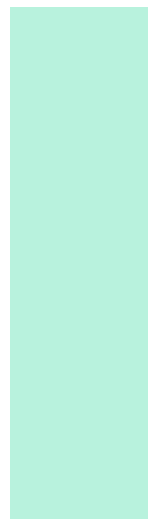
Taide voi myös toimia alueen viestinnässä siten, että toteutuvat teokset otetaan voimakkaasti mukaan alueen toimijoiden omaan viestintään. Korttelien tulevia teoksia voidaan käyttää rakennusliikkeiden markkinoinnissa. Taidetta voi olla rakennustyömaa-aidoissa tai muissa rakentumisen aikaisissa rakenteissa ja kohentaa siten alueen työnaikaista julkisuuskuvaa. EMMA, Espoon kaupungin sivistystoimi, sekä alueen yksityiset toimijat voivat tehdä tässä yhteistyötä.

Espoossa on kansainvälisen tason yliopisto, jolla on keskeinen rooli kaupungin strategiassa. Aalto-yliopistolla on oma julkisen taiteen kokoelma ja niistä vastaava koordinaattori, sekä tasokasta nykyaikaisen taiteen opetusta, myös julkisen taiteen saralla. Tämä muodostaa hedelmällisen alustan yhteistyölle esimerkiksi väliaikaisten taideteosten tai tapahtumien muodossa.

EMMA JA TAITEESTA VIESTIMINEN ASIAANTUNTIJATYÖNÄ

Taideohjelma on laadittu siten, että Espoon Modernin taiteen museo EMMA on taiteilija- ja teosvalinnoissa keskeisessä asiantuntijaroolissa. Taiteen valintoihin liittyvänä asiantuntijatahona on luontevaa, EMMA ottaa päävastuun teoksia koskevasta viestinnästä. Viestintää ovat mm. teoskylttien laatiminen ja asennus sekä teosten dokumentointi

valokuvaamalla. Teoksia koskeva mediatiedotus, sekä teoksien sisältöjen avaaminen yleisölle esimerkiksi opastettujen kierosten muodossa ovat niinkään luontevia rooleja museolle. Näitä tehtäviä varten on olennaista ohjata osa rahastoitavasta kokonaisbudjetista EMMA:lle tämän asiantuntijaroolin mahdollistamiseksi.

SANASTOA

SANASTOA

A niin kuin ammatti-
taiteilija. **I** niin
kuin installaatio. **M**
niin kuin muraali.
Tällä lyhyellä oppi-
määrällä julkisen
taiteen termit
haltuun!

Seuraava sanasto on koottu kaikille Keran julkisen taiteen kanssa toimiville. Sen on tarkoitus tukea ja selkeyttää eri alojen ammattilaisten yhteistyötä, kun taiteesta on mahdollista keskustella yksiselitteisin käsittein. Lähteenä on käytetty, paikoin lyhentäen ja karsien:

- Kiasman nykytaidetta koskevaa sanastoa.
- Julkisen taiteen malleja kattavasti esittelevää prosenttiperiaate.fi -sivustoa.
- Kolmantena lähteenä on käytetty Taide rakennushankkeessa RT-korttia.

Tähän IC98:n *Khronoksen talo* -teokseen liittyvät tästä sanastosta löytyvät taidetermit: aistit, käsitäide, paikkasidonnaisuus, nykytäide ja miksei myös ympäristötaide.

Abstrakti taide

Abstrakti eli ei-esittävä taide ei jäljittele tai kuvaa mitään silmälle näkyvää kohdetta. ●

Aistit

Ihmisen aistit – näkö-, kuulo-, maku-, haju-, tunto- ja tasapainoaisti – mahdollistavat taiteen kokemisen. Aistit kehittyvät jo lapsena toimimaan yhdessä, ja havainto koostuu monen aistin yhdessä muodostamasta kokonaiskuvasta. Moniaistisuus on myös keskeinen tapa lähestyä nykytäidettä. Toisinaan teoksia voi katsomisen lisäksi esimerkiksi tunnustella, kuunnella, haistella ja jopa maistella. ●

Ammattitaiteilija

Arkikielessä taiteilija (metodin mukaan mm. kuvataiteilija, taidemaalari, kuvanveistäjä) Taidekoulutuksen saanut, taidetta päätyökseen tekevä ammattilainen, jolta julkisen taiteen teos hankitaan. Ammattitaiteilija tekee taidetta työkseen. Koulutuksen ja kokemuksen kautta saadun osaamisen avulla ammattitaiteilijalla on valmiudet suunnitella ja toteuttaa teos, joka ottaa huomioon monipuolisesti mm. materiaalien kestävyys eri olosuhteissa ja teoksen sijaintipaikassa, aiheen sisällöllisen kestävyys, sekä sen, kuinka aihetta on käsitelty aiemmin. Ammattitaiteilijan teoksella on valmiudet kestää aikaa. Valtaosalla ammattitaiteilijoista on kuvataiteesta tutkinto, mutta osa on saanut koulutuksensa jollain muulla alalla.

Esitystaide

Esitystaide on nykyteatterin ja performanssin välimaastossa vaikuttava taiteen laji. Termi on otettu käyttöön 2000-luvulla ja sitä käytetään

tään enenevässä määrin kuvaamaan tämän ajan esitysmuotoista taidetta. Esitystaiteelle on tyypillistä yleisökontakti, käsitteellisyys ja elämyksen korostaminen. Esitystaiteen, performanssin, nykyteatterin ja nykytanssin rajat ovat häilyvät, ja nämä taidemuodot lainaavat toinen toisiltaan. Nykyteatterille on tyypillistä draaman hylkääminen: esitykset eivät perustu kertomukseen, jossa on alku, keskikohta ja loppu. Tavoitteena on pikemminkin määritellä yhä uudelleen, mitä teatteri voi olla. ●

Graffiti

Graffiti on alkuperäiseltä merkitykseltään ilman lupaa julkiseen seinäpintaan toteutettu kuvio tai piirros. Myös luvallisen seinämaalustaiteen juuret ovat graffitikulttuurissa. (ks. muraali)

Installaatio

Installaatio on tilaan rakennettu taideteos, joka voi koostua esimerkiksi arkisista esineistä, valosta, äänestä ja videoprojisoineista; esitysinstallaatiossa myös ihmisistä. Installaation osat voivat olla toisistaan irrallisia ja edustaa erilaisia taiteen muotoja, mutta niitä yhdistää jokin teema, ajatus tai tavoite. ●

Integroitu taide

Integroitu taideteos on tavalla tai toisella kiinteä osa sitä ympäristöä, johon se on toteutettu. Teos voi olla osa rakenteita esimerkiksi toteutumalla osana seinän pintarakennetta tai katukiveyksen kuviointia. Toisinaan teos voi korvata jotakin kalustetta tai muuta julkisen tilan rakennetta siten, että teoksella on jokin lisäfunktio. Esimerkiksi, että teosta voi käyttää myös kaiteena, jolloin teos voi korvata tavallisen kaiteen.

Julkinen taide

Julkisella paikalla, joko ulkona tai sisällä, olevaa taidetta. Julkisen taideteoksen voi rahoittaa niin valtio, kunta kuin yksityinen taho. Julkinen taideteos voi olla rakennuksista erillinen (esim. jalustalla oleva veistos) tai rakennuksiin integroitu (esim. seinämaalaukset). ●

Tässä taideohjelmassa julkisella taiteella viitataan ulkotiloissa sijaitsevaan, tai niistä havaittavaan taiteeseen, jota kokeakseen ei tarvitse käyttää tiettyä rakennusta. Julkinen taide voi olla ajallisesti sekä pysyvä että väliaikainen osa kaupunkitilaa. (ks. pysyvät ja väliaikaiset teokset)

Julkinen taide harrastuksena ja kaupungin palveluna

Julkinen taide voi olla paitsi osa ammattitaitelijan työtä myös tarjota kiinnostavia, monipuolisia ja yllättäviä mahdollisuuksia kaikille kaupunkilaisille osallistua teosten toteutukseen ja kokea taiteen vaikutus tuttuihin kaupunkitiloihin. Julkinen taide on saavutettavaa taidetta sen kohdatessa kaupunkilaiset osana arjen ympäristöjä. Julkinen taide on osa kaupungin kulttuuritarjontaa.

Käsitetaide

Käsitetaiteen teoksen fyysinen olomuoto saattaa olla lause paperilla tai kiillotettu alue lattiasa. Taide-esine puuttuu ehkä kokonaan. Tärkeintä on ajatus, joka saa katsojan mielen askartelemaan. Käsitetaide korostaa taiteen aktiivista vastaanottamista ja tulkitsemista. Se pyrkii haastamaan kokijansa ajattelu- ja havainnointitapoja sekä käsityksiä tiedosta ja todellisuudesta. Käsitetaiteen kukoistuskautta

oli 1960- ja 70-lukujen vaihde, mutta sen perinne vaikuttaa taiteessa edelleen. ●

Materiaalit

On vaikea keksiä, mistä aineksista ei voisi tehdä taidetta. Nykyaikaisessa materiaalivalinnan ratkaisee se, millaista vaikutusta taiteilija tavoittelee. Toiset teokset ovat aineettomia. Teos voi olla valoa tai ääntä tai toisaalta pelkkä idea, suunnitelma tai ohje. Moni mediataiteen teos on muodoltaan tiedosto. ●

Mediataide

Mediataiteen teosmuotoja ovat esimerkiksi videoteokset, ääniteokset, mediaperformanssit, multimedioteokset, pelit ja verkkoteokset. Mediataide käyttää välineenään sähköistä mediaa, mutta yhdistää siihen usein myös muita elementtejä. Esimerkiksi tilaan rakennettu videoinstallaatio voi sisältää videoprojisointeja sekä erilaisia esineitä ja rakenteita. Sähköinen media on monelle taiteilijalle paitsi työväline myös teosten aihe ja materiaali. Taiteilijat käsittelevät taiteessaan medioihin ja mediakulttuuriin liittyviä teemoja. ●

Moderni taide

Arkikielessä modernilla tarkoitetaan kaikkea nykyaikaista, mutta taiteessa sanalla on erityinen merkitys. Moderni taide on kattokäsite useille taiteellisille liikkeille ja tyyleille, jotka ajoittuvat noin 1860–1960-luvuille. Modernismi on tätä jaksoa kuvaava taidekäsite. Nykyaikainen taide määrittyy monessa mielessä modernismia vasten. Nykyaikaiset taiteilijat ovat hylänneet modernin taiteen ihanteet, mutta toisaalta moni heistä

lainaa, kommentoi ja arvioi uudelleen modernia kuvakieltä. Teokset saattavat näyttää ulkoisesti samalta kuin moderni taide, mutta niiden lähtökohdat ovat toiset. ●

Muraali

Muraali eli seinämaalaukset on seinäpintaan toteutettu, usein koko seinäpinta-alan peittävä maalaus.

Nykyaikainen taide

Nykyaikainen taide on oman aikamme taidetta, sitä mitä taiteilijat tekevät juuri nyt. Nykyaikaisen taiteen alku sijoitetaan usein 1960-luvulle, vaikka käsitykset ajankohdasta vaihtelevatkin. Esimerkiksi Nykyaikaisen taiteen museo Kiasma kerää kokoelmiinsa sellaisten taiteilijoiden teoksia, jotka ovat aloittaneet näyttelytoimintansa vuonna 1960 tai sen jälkeen. Nykyaikaisen taiteen on usein vaikea arvioida samoilla kriteereillä kuin vanhempaa taidetta, esimerkiksi kauneuden tai taidokkuuden perusteella. Teoksen juuri saattaa piillä aivan muualla kuin teoksen ulkonäössä. Se voi olla oivallus, tapahtuma tai tunne, jonka teos saa aikaan. ●

Paikkasidon- naisuus

Paikkasidonomainen taide on suunniteltu tiettyyn tilaan tai paikkaan. Se ottaa huomioon paikan luonteen, historian, nykyaikaisuuden, käyttäjät ja käyttötarkoituksen. Paikkasidonomainen teos ei voisi esittää juuri samassa muodossa missään muualla. Teos voi esimerkiksi kommentoida ympäristöään, olla eri mieltä tai muuttaa tilan joksikin aivan muuksi. Paikkasidonomainen teokset ovat usein muodoltaan installaatioita,

mutta ne voivat olla myös esimerkiksi performansseja tai yhteisötaideteoksia. ●

Performanssi

Performanssi on esittävän taiteen muoto, joka voi yhdistää erilaisia ilmaisutapoja. Lähtökohdiana on usein taiteilijan kehollinen läsnäolo, tila ja aika. Performanssissa taiteilija voi esimerkiksi reagoida ympäröivään tilaan tai käyttää audiovisuaalista tekniikkaa osana esitystä. Performanssi voi olla väärin käyttäytymistä, paikan merkitsemistä, häiriö maisemassa, keskustelua, itkuja tai ihan vain olemista. Performanssi on ainutkertainen tapahtuma tietyssä paikassa tiettyyn aikaan, mutta monet performanssit ovat tulleet tutuksi suurelle yleisölle niistä tehdyn dokumentaation kautta. ●

Prosenttiperiaate

Perinteisen määritelmän mukaan prosenttiperiaate tarkoittaa, että noin 1 % rakennushankkeen budjetista käytetään taiteeseen. Kattokäsittelynä toimivan yleisperiaatteen toteuttamiseksi on tänä päivänä useita rahoitusmalleja. Prosenttiperiaate toteutuu useimmiten kunnan kaavoitus- tai rahoituspäätöksenä. Se voidaan esimerkiksi asettaa tontinluovutuksen ehdoksi. Prosenttiperiaate soveltuu niin uudisrakentamiseen, peruskorjauksiin ja täydennysrakentamiseen kuin infrarakentamiseenkin. ●

Prosenttiperiaate julkisessa rakentamisessa

Kunnan tekemän päätös käyttää tietty osa, yleensä 1 %, julkisen rakentamisen ja peruskorjauksen kustannuksista taiteeseen. Suomen suurista kaupungeista prosenttiperiaatetta noudattavat järjestelmällisesti tällä hetkellä Helsinki, Oulu ja Hämeenlinna. ●

Prosenttikulttuuri

Jyväskylän Kankaan alueella käyttöön otettu termi tarkoittaa prosenttiperiaatetta, josta kertyneistä rahoista osa käytetään kulttuuritapahtumiin. Aika näyttää, leviääkö käsite muuallekin. ●

Prosenttitaide

Synonyymi prosenttiperiaatteelle. Prosenttiperiaatteella toteutetusta taiteesta käytetään joskus sanaa prosenttitaide tai prosenttitaideteos. ●

Pysyvät ja väliaikaiset teokset

Raja pysyvän ja väliaikaisen teoksen välillä on häilyvä. Väliaikaisen teoksen kesto voi vaihdella muutamista hetkistä päiviin, viikkoihin tai kuukausiin. Tässä taideohjelmassa käytettävänä terminä pysyväksi teokseksi määritellään teos, joka on paikallaan yli puoli vuotta. Tämä rajaus on tehty sillä perusteella, että yli puoli vuotta paikallaan oleva teos altistuu välttämättä eri vuodenaikojen rasitukselle, jolloin teoksen on oltava teknisesti kestävä, ja sen huolto on suunniteltava teoksen kesto huomioiden. Jokainen julkiseen tilaan sijoittuva teos ja sen huolto on suunniteltava siten, että teoksen on mahdollista kestää sille suunnitellussa ilmeessä koko teoksen esilläolon ajan.

Rahastomalli

Taidehankkeen rahoitusmalli, jossa alueen (esim. asuinalueen) rakennuttajilta kerätään määrätty osa rakennuskustannuksista yhteiseen rahastoon. Rahastosta voidaan rahoittaa pysyvien ja väliaikaisten taideteosten lisäksi myös erilaisia kulttuuritapahtumia. ●

Soveltava taide

Taidetta, joka palvelee myös käytännön tarkoituksia tai toimii osana muita aloja, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. ●

Taidekilpailu

Kun kahdelta tai useammalta taiteilijalta pyydetään samanaikaisesti ehdotusta samasta kuvataiteellisesta suunnittelukohteesta, on kyse taidekilpailusta. Kuvataiteen alan kilpailut järjestetään yhteistyössä Suomen Taiteilijaseuran tai sen yhden tai useamman jäsenjärjestön kanssa. Kilpailussa noudatetaan Suomen Taiteilijaseuran kilpailusääntöjä, mikä on edellytys sille, että Suomen Taiteilijaseuran jäsenjärjestöjen (Muu ry, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Taidegraafikot, Taidemaalari liitto, Valokuvataiteilijoiden liitto) jäsenet voivat ottaa osaa kilpailuun tai toimia sen palkintolautakunnan jäsenenä. Valtion taideteostoimikunnan järjestämissä kilpailuissa noudatetaan sen omia sääntöjä. Kuvataidekilpailuiden järjestämisessä neuvontaa antaa Suomen Taiteilijaseuran lakimies. Katso yhteystiedot Suomen Taiteilijaseuran verkkosivuilta. ●

Taide rakennetussa ympäristössä

Termillä viitataan kaikkiin rakennetussa ympäristössä eli rakennuksissa, kaupunkikeskustoissa, viheralueilla ja liikenneväylillä oleviin taideteoksiin. ●

Taidevelvoite tontinluovutus-ehdoissa

Taidehankkeiden rahoitusmalli, jossa kunta päätöksellään asettaa tontinluovutuksen ehdoksi, että rakennuttaja hankkii osalla rakennuskustannuksista taidetta. Tällöin kunnan

tekemän prosenttiperiaatepäätöksen toteuttaminen siirtyy rakennuttajalle. Toimintamallia on toteutettu Suomessa muun muassa Helsingin Arabianrannan ja Joensuun Penttilänrannan asuinalueiden rakentamisessa. ●

Taidehanke

Teoksen tilaaminen taiteilijalta tai taiteilijoilta tiettyyn rakennuskohteeseen tai laajempaan hankkeeseen niin, että työ käsittää teoksen suunnittelun ja toteutuksen. ●

Taideasiantuntija

(myös: taidekoordinaattori tai -konsultti) Henkilö tai taho, joka nivoo taidehankkeen osaksi rakennushanketta. Taideasiantuntija toimii välittäjätahona ja yhdyssiteenä hankkeen osapuolten välillä. Työn tarve ja laajuus suhteutetaan hankkeen kokoon. ●

Taideohjelma

Yleissuunnitelma taiteen käytöstä. Ohjelmassa määritetään osapuolia ohjaavat tavoitteet, yhteistyötavat sekä taiteen hankinta- ja rahoitustavat ja aikataulut. Taideohjelma voi olla ohjeellinen tai velvoittava. Taideohjelma on velvoittava, jos siinä kirjatut ohjeet liitetään tontinluovutusehtoihin, maankäyttösopimukseen, tai ohjelman noudattamisesta sovitaan muulla tavoin kunnan ja alueen maanomistajien tai rakennuttajien kesken.

Vuorovaikutteisuus

Nykytaiteen olemukseen liittyy ajatus aktiivisesta teoksen ja katsojan kohtaamisesta. Voi sanoa, että taideteos saa merkityksen tai toteutuu vasta katsojan ja teoksen kohdatessa. Toisinaan katsoja vaikuttaa teokseen omalla

toiminnallaan – laukaisemalla liiketunnistimen, painamalla nappia, tarttumalla ohjaimeen. Vuorovaikutusta tapahtuu myös toisten taiteen katsojien kanssa. Yhteinen kokemus taiteen äärellä tai keskustelussa syntyvä tulkinta saattaa tuoda teokseen aivan erilaisia merkityksiä kuin yksinäinen pohdiskelu. ●

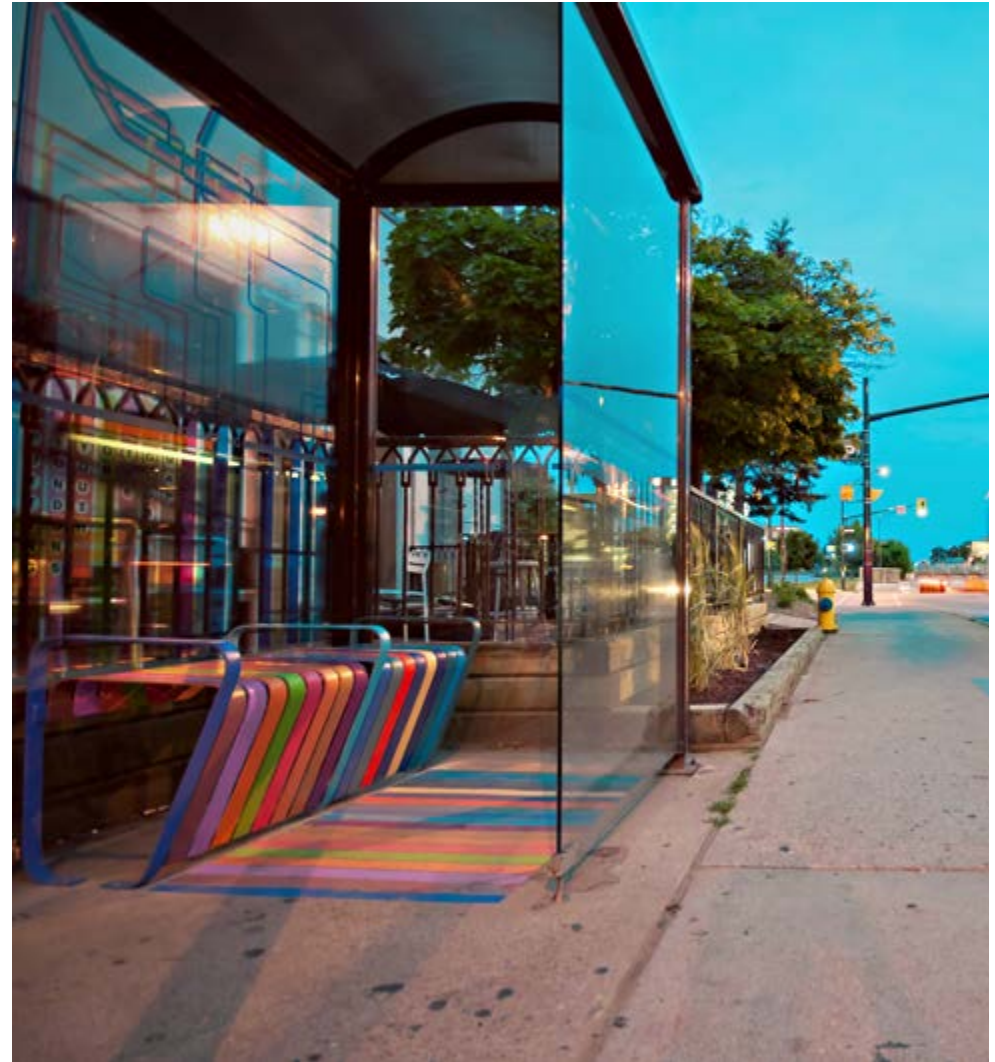
Ympäristötaide

Perinteisesti termillä tarkoitetaan luontoon tehtyjä teoksia, kuten maataidetta ja tilataidetta. Nykyään termillä tarkoitetaan usein tämän lisäksi myös taidetta rakennetussa ympäristössä. ●

Äänitaide

Äänitaideteoksen keskiössä on ääni. Julkisessa tilassa äänitaideteos voi olla vaikkapa puiston puihin asennettuja kaiuttimia, joista kuuluu ääniä, esimerkiksi puhetta tai musiikkia. Äänitaideteokseen, kuten muihinkin mediataideteoksiin, on mahdollista liittää myös ihmiseen reagoiva elementti. Teos voi esimerkiksi käynnistyä, kun liiketunnistin havaitsee paikalle saapuneen ihmisen. ●

- Kiasman nykytaidesanasto
- Prosenttiperiaate.fi -sivusto
- Taide rakennushankkeessa RT-kortti

KUVALUETTELO

sivu (ylhäältä alas, vasemmalta oikealle lukien) – Teos, taiteilija. Kuvalähde

- 2 *Time and Tide*, Simon Patterson. Kuva: Maija Kovari
- 2 Taiteilija tuntematon. Kuva: Maija Kovari
- 4-7 Havainnekuva Kerasta, Arkkitehtuuritoimisto B & M Oy / Espoon kaupunki
- 7 Valokuva Kerasta, Espoon kaupunki
- 11 Kuvataiteilija Seela Petra teoksen työmaalla Tapiolassa. Kuva: Maija Kovari
- 13 Matinkylän puistomaisemaa. Kuva: Maija Kovari
- 17 *Omilla jaloilla*, Lotta Mattila. Kuva: Lotta Mattila
- 18 *Delta Garden + The City Unseen*, Caitlind R.C. Brown & Wayne Garrett.
Kuvat: Caitlind R.C. Brown & Wayne Garrett.
- 23 *CHORUS*, Ann Hamilton. Kuvat: Maija Kovari
- 24 *Sky's the Limit*, Michael Haydenm. Kuva: ChicagoAtNight
<https://www.flickr.com/photos/chicagoatnight/2768428176/> / Creative Commons 2
Teoksen nimi tuntematon, Dan Corson. Kuva: Glenn Fleishman,
<https://www.flickr.com/photos/glennf/3756094066/> / Creative Commons
Installaatio Art & Science Museumissa, Singaporessa, taiteilija tuntematon. Kuva: Maija Kovari
Emma jättää jäljen, Kim Simonsson. Kuvat: Maija Kovari
- 26 *Poetrics*, Emily Kimura. Kuvat: Emily Kimura
REACH New York, An Urban Musical Instrument, Christopher Janney. Kuva: Wikimedia Commons, Public Domain
- 28 *Ground Ball*, Kristina Colucci - *Air Wave*, Suzy Hendrix - *Are We There Yet*, Duncan McDaniel.
Kuvat: Metro Nashville Arts Commission
- 30 *Länsilinkki*, Martti Aiha. Kuvat: Maija Kovari
Siltaan toteutettu valoteos, taiteilija tuntematon, Singapore. Kuva: Maija Kovari
- 33 Veistoksen taiteilija tuntematon. Kuva: Pixabay, Creative Commons 00
Susi Kosiomatkalla, myös *Kosiosusi*, Eija Hänninen ja Henna Heiskanen. Kuva: Niera, Creative Commons 3 https://fi.wikipedia.org/wiki/Susi_kosiomatkalla#/media/Tiedosto:Kosiosusi.JPG
Peilikirkas, Maija Kovari. Kuva: Riku Jalkanen
- 34 *First Generation*, Chong Fah Cheong, Singapore, osa *People of the River* -veistossarjaa (pojat hyppäämässä uimaan). Kuva: Maija Kovari
Makan Angin, Lim Soo Ngee, Singapore, osa *People of the River* -veistossarjaa (perhe). Kuva: Maija Kovari
Kucinta, June-Anne Hare, Singapore, osa *People of the River* veistossarjaa (kissat). Kuva: Maija Kovari
Veistos historiallisen paloaseman yhteydessä (palomiehet) Singapore, taiteilija tuntematon.
Kuva: Maija Kovari
- 36 *Blue Carpet Square*, Thomas Heatherwick. Kuva: Andrew Curtis / Wikimedia Commons
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bollards,_Blue_Carpet_Square_\(geograph_1672930\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bollards,_Blue_Carpet_Square_(geograph_1672930).jpg)
Alempi kuva samasta teoksesta: Clem Rutter / Wikimedia Commons
https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Blue_Carpet,_Newcastle_upon_Tyne#/media/File:Hancock_Blue_Carpet_4346.JPG
- 38 Mosaikkiteos New Yorkin Brooklyniin, taiteilija tuntematon. Kuva: Maija Kovari
Dance Floor, Jean Verville. Kuvat: Jean Verville
Visualisointi teoksesta, jossa leikkiohjeet on kaiverrettu katukiveen. Kuva: Maija Kovari
- 40 Taiteilija tuntematon (esimerkki tyylistä, jolla nk. Inexin palloa voisi muokata taideteokseksi). Kuva: Pxhere / <https://pxhere.com/en/photo/942059/> / CCO Public Domain
Inexin pallo nykyisellä paikallaan Kerassa. Kuva: Maija Kovari
Cloud Gate, Anish Kapoor. Kuva: Savyer Bengtson, Unsplash
- 42 *Wetlands Listening Post*, Evan Levy. Kuva: Evan Levy.
Poetrics, Emily Kimura. Kuva: Emily Kimura
- 44 *Hajuaistit aakkosjärjestyksessä*, Hanna Vihriälä. Kuvat: Htm, Wikimedia Commons, Creative Commons 3:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ter%C3%A4lahti_school_3.jpg sekä Hanna Vihriälä
Olo no 22, Pasi Karjula ja Marko Vuokola. Kuvat: Maija Kovari
- 47 *Delta Garden + The City Unseen*, Caitlind R.C. Brown & Wayne Garrett. Kuvat: Caitlind R.C. Brown & Wayne Garrett.

sivu (ylhäältä alas, vasemmalta oikealle lukien) – Teos, taiteilija. Kuvalähde

- 48 *Time and Tide*, Simon Patterson. Kuvat: Maija Kovari
- 49 *Cells of Life*, Charles Jencks. Kuva: Rosa Menkman
www.flickr.com/photos/r00s/19630366024/in/photostream/
<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>
Saper, Jerzy Maziarz. Kuva: Pnapora / Wikimedia Commons
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Saper_\(Sapper\)_Wroclaw_dwarf_04.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Saper_(Sapper)_Wroclaw_dwarf_04.JPG)
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.en> (kuvaa rajattu taittoon sopivaksi)
Peilliteos, taiteilija tuntematon. Kuva: Maija Kovari
- 51 *Omilla jaloilla*, Lotta Mattila. Kuvat: Maija Kovari, Lotta Mattila, Maija Kovari
- 52 *Love, Love*, Akseli Leinonen. Kuvat: Ella Tommila, EMMA - Espoon Modernin taiteen museo
- 55 *Seattle Cloud Cover*, Teresita Fernández. Kuvat: Roninmc & Lehmann Maupin, Wikimedia Commons,
https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Seattle_Cloud_Cover
- 56 *Ilmestys*, Pekka Jylhä. Kuvat: Pekka Jylhä
- 58 Taiteilija tuntematon (Petrhin kaupungintalo). Kuva: Lachlan Hardy / Flickr
<https://www.flickr.com/photos/lachlanhardy/7690213546>
<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/> (kuvaa rajattu taittoon sopivaksi)
Transience, Aleksandra Dulic ja Kenneth Newby, Surrey Art Gallery / Surrey UrbanScreen.
Kuva: Sharon Doucette
Taiteilija tuntematon (esimerkki valotaideteoksesta) (Lyon Townhall during “Fête des Lumières” Festival, Lyon).
Kuva: Nirmalkumar / Wikimedia Commons
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Townhall_in_Fete_De_Lumire.JPG
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.en>
- 59 taiteilija tuntematon. Kuva: Nadim Merrikkh / Unsplash
- 60 *Julkiset Rakennustyöt*, Pia Siren. Kuva: Maija Kovari
- 61 *We Are II Million*, Andrea Bowers. Kuva: Maija Kovari
- 61 *IOI for All*, Tellervo Kalleinen & Oliver Kochta-Kalleinen. Kuva: Tellervo Kalleinen & Oliver Kochta-Kalleinen
Kuvituskuva, PxPhere. Lisätietoja hankkeesta: www.futurelibrary.no
- 62 Taiteilija tuntematon. Kuva: PxPhere
- 62 *Underwater man*, Gamma Gallery. Kuva: North West Walls -festivaali
- 63 Taiteilija tuntematon. Kuva: Vita Marija Murenaita / Unsplash
- 64 *Susi Kosiomatkalla*, myös *Kosiosusi*, Eija Hänninen ja Henna Heiskanen. Kuva: Niera, Creative Commons 3
https://fi.wikipedia.org/wiki/Susi_kosiomatkalla#/media/Tiedosto:Kosiosusi.JPG
Circularité, Felice Varini. Kuva: Groume / Creative Commons 2,
<https://www.flickr.com/photos/groume/17494695461/in/photostream/>
- 65 *Please touch the Art* (kaksi teosta sarjasta), Jeppe Hein. Kuvat: Maija Kovari
- 67 Kuvituskuva. Kuva: Helloquence, Unsplash
- 70 Kuvioitu penkki, taiteilija tuntematon. Kuva: Maija Kovari.
Länsilinkki, Martti Aiha. Kuva: Maija Kovari
- 71 Koristemaalajat toteuttamassa Lotta Mattilan *Omilla jaloilla* -teoksen seinämaalausta. Kuva: Maija Kovari
- 73 *Days of Judgement - Cats I&2*, Laura Ford. Kuva: Maija Kovari
- 77 Kuvituskuva. Kuva: Malachi Witt, Pixabay
- 81 Seinämaalauksen San Franciscossa, taiteilija tuntematon. Kuva: Maija Kovari
- 82 Kuvituskuva. Kuva: Maxime Bhm on Unsplash
- 83 Kuvituskuva. Kuva: Hillary Ungson, Unsplash
- 84 *Sky of Time*, Tatsuo Miyajima. Kuva: Ari Karttunen / EMMA
Korkeakoulun aukio, kuvituskuva. Kuva: Markus Säynevirta / Wikimedia Commons /
[https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Korkeakouluaukio_Otaniemi_Espoo_\(September_2018\).jpg](https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Korkeakouluaukio_Otaniemi_Espoo_(September_2018).jpg)
- 86 *Time and Tide*, Simon Patterson. Kuva: Maija Kovari
- 87 *Khronoksen talo*, IC-98. Kuva: Lönnströmin taidemuseo ja IC-98 / Wikipedia
- 92 Kuvituskuva. Kuva: Pxmere <https://pxhere.com/ai/photo/937795>

Mikäli lukija havaitsee kuvalähteissä virheitä, pyydetään olemaan yhteydessä työryhmään asian korjaamiseksi.

KERAN TAIDEOHJELMA

NYKYTAIDE VIIHTYISÄN KAUPUNKIKESKUKSEN
RAKENTAJANA

.....

Tilaaaja Espoon kaupunki

Toteuttaja Public Art Agency Finland ja Espoon kaupungin edustajista koostuva työryhmä

Työryhmä **Espoon kaupunki**
Katariina Peltola / Asemakaavoitus, Maisemasuunnittelu
Tiina Piironen / Asemakaavoitus, Aluearkkitehti
Jukka Anttila / Asemakaavoitus
Teija Patrikka / Asemakaavoitus
Leena Ihalainen / Viheraluepäällikkö
Pekka Vikkula / Kera, projektijohtaja
Mia Kajan / Tonttiyksikkö
Jouni Lindberg / Tonttiyksikkö
Christel Schalin / Rakennusvalvonta
Henna Paunu / Espoon Modernin taiteen museo EMMA

Public Art Agency Finland
Maija Kovari / taidekoordinaattori, projektipäällikkö
Karoliina Paappa / valokuva- ja mediataide
Saara Piispa / maalaustaide, osallistamismenetelmät
Johanna Havimäki / graafinen suunnittelu ja ohjelman visuaalinen ilme

